

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

Хойніцкі раённы краязнаўчы музей у абноўленым у 2010-м палацы Аўрамавых.

У 27-ю гадавіну чарнобыльскай катастрофы Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка наведаў Хойніччыну.

ЗЯМЛЯ, АСВЕТЛЕНАЯ МУЖНАСЦЮ І БУДУЧЫНЯЙ

Фота Юрыя ІВАНОВА

С. 14

1 МАЯ СТВАРАЛЬНАЙ ПРАЦЫ ДЗЕНЬ

Навіна перад здачай у друк

Невядомы аўтограф Максіма Багдановіча

Ён знойдзены на асобнай часопіснай старонцы з артыкулам "Беларускае Адражэнне", што захоўваецца ў бібліятэцы Яраслаўскага педуніверсітэта. Неўзабаве аўтограф абяцаюць перадаць у Беларусь.

"Хот-спот": музейныя тэмы на кожным кроку

С. 13

У Беларускім дзяржаўным тэатры лялек пастаўлена "Ладдзя Роспачы" Уладзіміра Караткевіча.

РЭАКЦЫЯ НА РЭДАКЦЫЮ:

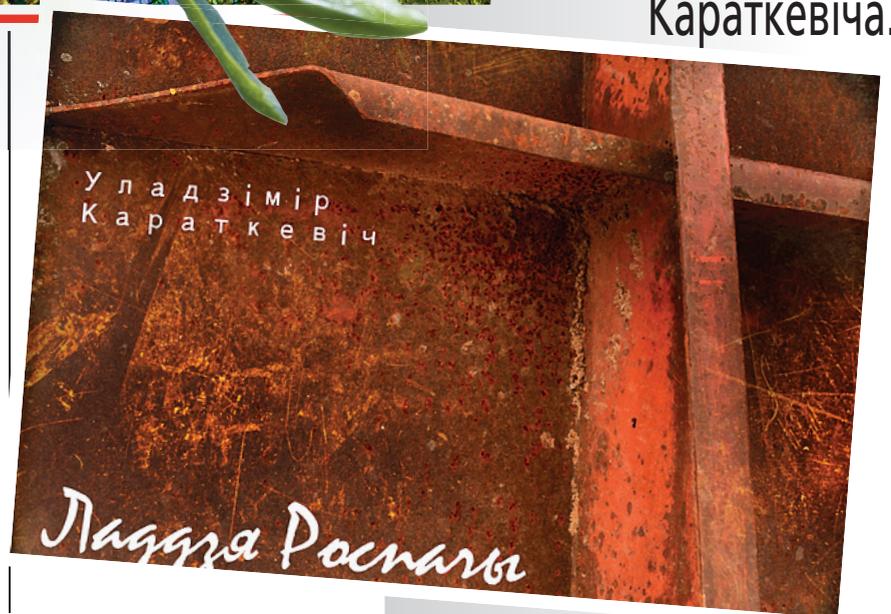
"ШЧАЎКУНОК..." — ОК ЦІ НЕ ОК?

С. 4—5

ЯК ЗАХАВАЦЬ "НЯСТАТУСНУЮ" ВЁСКУ У ЧАС АПТЫМІЗАЦЫІ.

АБМЯРКОЎВАЕМ ОН-ЛАЙН

С. 10—11

Для таленавітай моладзі

Аляксандр Лукашэнка падпісаў распараджэнне "Аб зацвердженні рашэння савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі і аб выдзяленні сродкаў на фінансаванне расходаў гэтага фонду ў 2013 годзе". Пра гэта паведамляе прэс-служба Кіраўніка дзяржавы.

Сродкі будуць накіраваны на заахочванне лепшых прадстаўнікоў таленавітай моладзі, правядзенне мерапрыемстваў па выяўленні і прапагандзе творчасці маладых талентаў, арганізацыю іх навучання і

Агульны дом у мультымедыя

Мультымедыйны кампакт-дыск "Шматнацыянальная палітра Беларусі" — новы праект Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур.

Карыстальнік дыска нібыта гартае старонкі кнігі, якая апавядае пра нацыянальны склад насельніцтва Беларусі, вызначаны па выніках апошняга перапісу, адрасы і кантакты дыпламатычных прадстаўніцтваў замежных краін у Беларусі, дзейнасць Рэспубліканскага цэнтру нацыянальных культур; традыцыі народаў свету. Тут жа змешчаны тэксты міжнароднага права і нацыяналь-

Увага!

Міністэрства культуры адмяняе правядзенне адкрытага Рэспубліканскага конкурсу кінапраектаў на вытворчасць нацыянальных фільмаў і фільмаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў па адборы неігравых, анімацыйных кінапраектаў і фільмаў для дзіцячай і юнацкай аўдыторыі, запланаванага на перыяд з 22 красавіка па 1 ліпеня 2013 г.

На баяне!

На базе Мінскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М.Глінкі прайшоў своеасаблівы фестываль педагогічнага майстэрства. Цягам тыдня — майстар-класы, канцэрты, творчыя сустрэчы, лекцыі, прэзентацыі, конкурс педагогаў-пачаткоўцаў.

— На гэты праект, — кажа арганізатар фестывалю, маладая баяністка, аспірантка Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Кацярына Тарас, — мяне натхніў прафесар Міхаіл Салапаў. Выдатны музыкант, удзельнік Вялікай Айчыннай, старэйшы выкладчык нашай Акадэміі музыкі па класе баяна, ён як ніхто іншы разумее, што наспеў час з'яднаць намаганні, сабраўшы разам прадстаўнікоў розных пакаленняў і ўзроўняў навучання, пачынаючы з дзіцячай музычнай школы. Пераемнасць традыцый — не пустыя словы. І калі назапашаны сакрэты перадаюцца не толькі праз друкаваныя выданні (у межах фэсту, дарэчы, адбылася прэзентацыя кнігі Салапава "Пра музыку, пра час, пра музыкантаў"), але і непасрэдна "з рук у рукі", "з вуснаў у вусны", гэта мае найбольшы эфект. Ідэю падтрымала кіраўніцтва каледжа, адгукнуліся педагогі і музыканты з іншых рэгіёнаў — першы блін, здаецца, атрымаўся не каміяком. Да ўсяго, рабіўся відэазапіс усіх мерапрыемстваў. На аснове гэтых матэрыялаў можна будзе падрыхтаваць метадычны відэадапаможнікі. Ды і канцэртныя праграмы матлі б зацікавіць прыхільнікаў музыкі.

Сярод адметных фестывальных імпульсаў — майстар-клас Аляксандра Гурава, які прыехаў з навушцамі і выпускнікамі свайго класа Гомельскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя Н.Скалоўскага. Адначасна і конкурс адкрытых урокаў навучэнцаў-практыкантаў 4-га курса каледжа, якія хутка раз'едуцца па рэспубліцы да сваіх першых працоўных месцаў. Так што сувязі "сталіца — глыбінка" маюць апошнім часам двухбаковую скіраванасць.

Н.Б.

стажыровак за мяжой, на набывшым музычных інструментаў, касцюмаў, матэрыялаў і абсталявання для творчых заняткаў.

Распараджэннем таксама зацверджана рашэнне савета фонду аб выдзяленні звыш Br1,53 млрд. на мэты, звязаныя з заахочваннем і падтрымкай таленавітай моладзі.

У адпаведнасці з гэтым рашэннем маладым лаўрэатам міжнародных і рэспубліканскіх фестывалю, конкурсаў, іншых творчых саборніцтваў прысуджаны 11 гранд-прэмій і 54 прэміі, а таксама прызначаны 8 стыпендыяў фонду. Васымі актыўным удзельнікам мастацка-творчых мерапрыемстваў аказана матэрыяльная дапамога.

Саветам фонду таксама выдзелены сродкі на правядзенне справаздачнага

нага канканадаўства Рэспублікі Беларусь па тэме міжнацыянальных стасункаў.

Далей — віртуальная вандроўка па розных краінах, калі экскурсаводамі выступаюць прадстаўнікі розных нацыянальных суполак. І — сем дакументальных фільмаў пра нацыянальны супольнасці Беларусі і фота-шоу "Як жа край мой не любіць...".

Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур таксама працягвае цыкл мультымедыйных прэс-канферэнцый пад назвай "Беларусь — наш агульны дом". Чарговая тэма — "Мір вашаму дому...". Удзел у ёй бралі прадстаўнікі армянскай, афганскай, грузінскай, польскай і карэйскай дыяспар.

Лепшыя ў ахове працы

Летась Міністэрства культуры, упраўленні і аддзелы культуры мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў правялі агляд-конкурс на лепшую арганізацыю па ахове працы і прафілактыцы траўматызму. Агляд-конкурс спрыяў паляпшэнню ўмоў работы і стана аховы працы на рабочых месцах, якасці інструктажу, навучання і правяркі ведаў.

У трэцім конкурсным этапе ўзялі ўдзел 38 арганізацый культуры, што перамаглі пад час этапу ў абласцях і ў Мінску. Упраўленне капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння Міністэрства культуры сумесна з прэзідэнтам Рэспубліканскага камітэта Беларускага прафсаюза работнікаў культуры вызначылі лепшых у чатырох намінацыях.

"Лепшай арганізацыяй культуры камунальнай формы ўласнасці па ахове працы і прафілактыцы вытворчага траўматызму" прызнаны Брэсцкі абласны

Збудаваць эфірны мост

Кантакты паміж краінамі-суседкамі — Беларуссё і Украінай — маюцца і ў эфіры. Сёння радыёмоств, прысвечаны захаванню і помнажэнню этнічных музычных традыцый, «збудуюць» Першы нацыянальны канал Беларускага радыё і Нацыянальная радыёкампанія Украіны.

— З ініцыятывай звярнуцца да этнічнай тэмы выступіў украінскі бок, — расказала пра гэты праект вядучая радыёмоства ад Беларусі Таццяна Якушава. — Я, у сваю чаргу, прапанавала злучыць традыцыі з сучаснасцю, паглядзець, як фальклор спалучаецца з іншымі шырока распаўсюджанымі музычнымі напрамкамі, запатрабаванымі ў моладзі. Хацелася, каб у эфіры прагучала розная музыка. Таму мы намагаліся ахапіць розныя кірункі. Так, ад Украіны мы пачуеце этнаджаз. Яго прадставяць спявачка Млада з вельмі мяккім тэмбрам голасу, якая працуе ў такой жа па-славянску мяккай джазавай манеры, і бас-гітарыст Ігар Закус — выпускнік Львоўскай кансерваторыі па класе баяна, які сабраў анталогію ўкраінскага джаза, склаў уласны гурт — «Зет Бэнд», у чымсьці блізкі паводле сваёй эстэтыкі і манеры нашаму «Яблычнаму чаю». Яны бяруць, да прыкладу, украінскі гапак — тое, што з'яўляецца брэндам краіны, і складаюць на яго аснове самастойны джазавы твор. Вельмі цікава!

Ад Беларусі ж будуць ажно два прынцыпова розныя стылі. З аднаго боку — музыканты з духавой капэлы «Гуды», дзе ўжываюцца элементы акадэмічнай музыкі і выкананне пад фанэграму «Мінус адзін». Андрэй Сцяпанавы сыграе на дудзе, Андрэй Анціпенка — на драўлянай трубе, што нагадвае доўгі рог. З другога боку — Юрый Вашчук з Нацыянальнага канцэртнага аркестра Беларусі пад кіраўніцтвам народнага артыста краіны, прафесара Міхаіла Фінберга. Юрый заўсёды займаўся папулярным эстрадным жанрам, а калі яго запрасілі весці тэлепраграму «Наперад у мінулае», адкрыў для сябе новы свет фальклору. У яго і раней былі падобныя аранжыроўкі, калі ён намагаўся спалучыць фальк з эстрадай, але тое аказалася разавым праектам. Цяпер жа такіх аўтарскіх апрацовак у яго — больш за 60, у некаторых выкарыстоўваюцца элементы R&B, хіп-хопу. Захацелася паставіць у эфір і народную песню, аднолькава вядомую ў нас і ва Украіне: такіх прыкладаў «сумеснага фальклору» на самрэх даволі шмат — менавіта на памежных тэрыторыях, бо дзяржаўныя межы і арэалы музычнага фальклору не супадаюць. Дадам, што ўкраінскі бок планаваў выкарыстоўваць перакладчыка. Але стала зразумела, што той не патрэбны: мы цудоўна разумеем адно аднаго.

“К” і н ф а р м у е

Што нас яднае?

Па выніках конкурсу плаката патрыятычнай тэматыкі «Тое, што нас аб'ядноўвае», які праводзіўся Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь і Беларускай дзяржаўнай акадэміяй мастацтваў пры ўдзеле Беларускага саюза мастакоў і Беларускага саюза дызайнераў, сярод 57-і заявак кампетэнтнае журы вылучыла тры работы.

1 месца і грашовы прыз у памеры 10 млн. рублёў атрымала праца "Я — Belarus" студэнткі 3 курса Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Анастасіі Панцэвіч.

2 месца і грашовы прыз у памеры 8 млн. рублёў — "Smil" студэнткі 4 курса Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Алены Махнач.

Т О Е , Ш Т О Н А С А Б ' Я Д Н О У В А Е

3 месца і грашовы прыз у памеры 5 млн. рублёў — "UZEL" студэнткі 3 курса Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Веранікі Барысенка.

"На спатканне з паэтам..."

Міністэрствам культуры абвешчаны Рэспубліканскі праект "Культура не ведае правінцыі" (2013 — 2017 гг.). Мэты праекта — пазнаёміць жыхароў невядзічых населеных пунктаў нашай краіны з каштоўнымі зборамі, што захоўваюцца ў сталічных музеях. І, наадварот, прэзентаваць жыхарам Мінска ўнікальныя прадметы з фондаў абласных і раённых музеяў.

экспанавацца ў Раённым краязнаўчым музеі з 30 красавіка па 28 мая.

Выстаўка створана на падставе матэрыялаў, якія захоўваюцца ў фондах Літаратурнага музея Максіма Багдановіча, і распавядае пра жыццёвы і творчы шлях паэта. У прыватнасці, можна пазнаёміцца з аўтографамі Максіма Багдановіча, фотаздымкамі паэта і яго родных, блізкіх, сяброў, паштоўкамі, дзе змешчаны выявы мясцін, звязаных з імем паэта.

Другая частка выстаўкі складаецца з графічных твораў беларускіх мастакоў Генадзя Грака, Антаніны Лапіцкай, Аляксандра Пашкевіча. Мастацкія работы з'яўляюцца своеасаблівымі ілюстрацыямі да вершаў Максіма Багдановіча.

Ірына МышКавец, загадчык экспазіцыйна-масавага аддзела Літаратурнага музея Максіма Багдановіча

Літаратурны музей Максіма Багдановіча актыўна ўключыўся ў праект. Толькі на гэты год запланаваны тры выстаўкі з фондаў. Першая з іх — мастацка-дакументальны праект "На спатканне з Паэтам..." — неўзабаве адправіцца ў Добруш Гомельскай вобласці, дзе будзе

На 93 годзе пайшла з жыцця заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь, старэйшая балерына Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь КАРПІЛАВА (Розэнблат) Бяся Залманаўна. Бяся Карпілава ўсё сваё жыццё аддала служыла тэатру і харэаграфічнаму мастацтву Беларусі. Створаныя ёй непаўторныя мастацкія вобразы сталі адной з яскравых старонак гісторыі станаўлення нацыянальнага балета. Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь выказвае спачуванні родным і блізкім нябожчыцы ў сувязі з напатакушым іх горам. Добрая памяць пра яскравы, шчодры талент Басі Карпілавай назаўсёды застанецца ў сэрцах калег, сяброў, прыхільнікаў балетнага мастацтва.

Калектыў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь выказвае шчырае спачуванне родным і блізкім з прычыны смерці былой салістка балета, заслужанай артысткі Рэспублікі Беларусь Басі Залманаўны КАРПІЛАВАЙ.

Калектыў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе ў сувязі са смерцю намесніка загадчыка трупы аркестра Сяргея Эмануілавіча ІВАНОВА і падзяляе гора страты разам з яго роднымі і блізкімі. Таленавіты музыкант, глыбокапаважаны прафесіянал прысвяціў Вялікаму тэатру Беларусі амаль сорак гадоў. Надзейны таварыш і сябар, светлы і шчыры чалавек... Такім мы запомнім яго назаўсёды.

Плюс 30 % — норма праекта

Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь і адна з вядомых міжнародных тыгунёвых кампаній супрацоўнічаюць з 2010 года. За гэты час удалося папоўніць фонды ўстановы музейнымі прадметамі, умацаваць яе матэрыяльна-тэхнічную базу, стварыць новы сайт і яшчэ многае іншае. Сёлета было падпісана новае пагадненне, што прадугледжвае працяг сумеснай працы ў 2013 — 2015 гадах. Як такое супрацоўніцтва паўплывала на папулярнасць музея і якія практычныя вынікі? Карэспандэнту «К» пра тое распавёў дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Алег РЫЖКОЎ.

— Дзякуючы фінансавай падтрымцы кампаніі-партнёра, мы не толькі здолелі папоўніць фонды ўнікальнымі музейнымі прадметамі і запусціць новы сайт, але і выдалі каталог «Брылёўскі скарб», чарговы, пяты па ліку, нумар зборніка навуковых прац «Музейны веснік», альбом «Рарытэты Нацыянальнага гістарычнага музея», адрэстаўравалі цэлавую харугву XIX стагоддзя, стварылі гістарычныя рэканструкцыі фігур вялікага князя Вітаўта і караля польскага Ягайлы, копіі партрэтаў Радзівілаў, арганізавалі і правялі міжнародныя выставы з Дзяржаўнага гістарычнага музея Масквы і Палаца вялікіх князёў літоўскіх у Вільнюсе, рэалізавалі фондавы праект “Вайна 1812 года ў гісторыі Мінска”.

— Якія практычныя вынікі будзе ажыццяўляць у гэтым годзе?

— Планаўца набыць шэраг прадметаў для папаўнення збору музея: карту Меркатара 1595 года, старадаўнія абразы, а таксама макату для размяшчэння калекцыі зброі. Ёсць задумка арганізаваць выстаўку «Каштоўнасці Украіны» са збору Музея гісторыі Украіны, якая, безумоўна, выклікае цікавасць у наведвальнікаў. Але ж для рэалізацыі такога праекта неабходны вялікія грошы, у тым ліку на страхоўку і на транспарціроўку культурных каштоўнасцей. Таму пытанне з выстаўкай будзе яшчэ вырашацца больш дэталёва.

Сёлета Нацыянальны гістарычны музей будзе ўдзельнічаць у фестывалі «Інтэр-музей» у Маскве. Агульнай тэмай імпрэзы гэтым разам стане «Адукацыйная праграма». Музей прадставіць інтэрактыўную гульню “Не шукаючы — не знайдзеш”. Мы ўжо адправілі заяўку.

— Як паўплывала партнёрства з камерцыйнай структурай на рэалізацыю праектаў, на папулярнасць музея сярод наведвальнікаў?

— Шчыра кажучы, такога статыстычнага аналізу мы не праводзілі. Але на практыцы атрымоўваецца звычайна так: цікавы выставачны праект павінен даваць, як мінімум, на 30% больш наведвальнікаў, чым звычайна. Калі музей зможа прапанаваць нешта сапраўды новае і рэзананснае, як, напрыклад, задуманая выстаўка «Каштоўнасці Украіны», дык узрасце і наведвальнасць установы, і яе прэстыж.

Надзея ПЯКАРСКАЯ

Дарэчы

Нацыянальны мастацкі музей краіны таксама супрацоўнічае з замежным прадпрыемствам, якое выступіла генеральным партнёрам адразу двух праектаў — выстаўкі “Партрэты ўладароў і магнатаў Вялікага Княства Літоўскага” з калекцыі музеяў Львова і Луцка ды “Случкія паясы з Львоўскага гістарычнага музея. Абедзве выстаўкі будуць прэзентаваны ў адзін дзень — 8 мая 2013 года.

УВАГА! АБ'ЯВА!

Белорусский профсоюз работников культуры объявляет конкурс

на соискание Премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства.

Информация о порядке выдвижения лиц, творческих коллективов, представления и оформления документов и прилагаемых к ним материалов определяется Положением о Премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства.

Председатель Н.П. Авдеева

ПОЛОЖЕНИЕ

о Премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства

УТВЕРЖДЕНО
постановление Президиума Центрального комитета
Белорусского профсоюза работников культуры 29.09.2010, № 2
(с изменениями и дополнениями Постановление
от 29.02.2012 № 69, от 15.04.2013 № 101)

1. Премия Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства (далее — Премия) присуждается работникам культуры, деятелям искусства, профессиональным и любительским коллективам художественного творчества (далее — творческие коллективы), индивидуальным авторам и исполнителям за заслуги и высокие достижения в сфере культуры и искусства (проза, поэзия и драматургия, инструментальная музыка, вокал, живопись, скульптура, графика, дизайн и декоративно-прикладное искусство, работы в сфере циркового, театрального и экранного искусства), журналистики, за активную работу по развитию народного творчества и любительского художественного творчества в Республике Беларусь. Кандидаты на соискание Премии должны быть, как правило, членами Белорусского профсоюза работников культуры.

2. Премия присуждается один раз в год ко Дню работников культуры в следующих номинациях:

- а) литература, журналистика, критика — одна премия;
- б) театральное искусство — одна премия;
- в) экранное искусство — одна премия;
- г) музыкальное искусство — одна премия;
- д) живопись, скульптура, графика, дизайн и декоративно-прикладное искусство — одна премия;
- е) народное творчество — одна премия;
- ж) любительское художественное творчество — одна премия;

з) цирковое искусство — одна премия;

и) эстрадное искусство — одна премия;

3. Размер Премии устанавливается при принятии решения о ее присуждении постановлением Президиума Центрального комитета Белорусского профсоюза работников культуры.

4. Выдвижение лиц, творческих коллективов на соискание Премии производится на собраниях трудовых коллективов предприятий, организаций и учреждений, заседаниях президиумов районных, городских и областных комитетов Белорусского профсоюза работников культуры, коллегий, президиумов и секретариатов правлений и иных руководящих органов культуры, творческих союзов, министерств и ведомств Республики Беларусь.

Выдвижение лиц, творческих коллективов на соискание Премии и отбор кандидатов в соискатели проводится гласно, с предварительным объективным и аргументированным обсуждением.

На соискание Премии могут выдвигаться лица, творческие коллективы, внесшие значительный вклад в развитие культуры и искусства, сферу литературы и журналистики Республики Беларусь, а также осуществляющие активную работу по развитию народного творчества и любительского художественного творчества в республике.

Не допускается включение в состав коллектива соискателей лиц, осуществляющих в процессе выполнения работы только админис-

тративные, консультативные или организационные функции.

5. На соискание Премии, как правило, не представляются лица, творческие коллективы, которые одновременно выдвинуты на получение Государственной премии Республики Беларусь, международных премий других государств или получившие такие премии ранее.

Премия Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства повторно не присуждается.

6. Документы и материалы по выдвижению лиц, творческих коллективов на соискание Премии принимаются Комиссией по присуждению Премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства (далее — Комиссия) до 10 августа года, в котором присуждается Премия.

Материалы и документы по кандидатам на соискание Премии рассматриваются Комиссией в два этапа. На первом этапе отбираются кандидаты, представившие для участия в конкурсе на соискание Премии все материалы, соответствующие Приложению 1. На втором этапе принимается решение о рекомендации Президиуму Центрального комитета Белорусского профсоюза работников культуры о присуждении Премии.

7. Информация о порядке выдвижения лиц, творческих коллективов, требования к оформлению и представлению документов и прилагаемых к ним материалов определяются Центральным комитетом Белорусского профсоюза

работников культуры и публикуются в газетах «Беларускі Час», «Культура» до 10 мая года, в котором присуждается Премия.

8. Решение о присуждении Премии принимается по представлению Комиссии постановлением Президиума Центрального комитета Белорусского профсоюза работников культуры. При этом учитывается участие кандидата в работе профсоюзной организации, выборных органах профсоюзной организации и мероприятиях, которые проводятся профсоюзами.

По решению Комиссии к присуждению Премии могут быть представлены два кандидата в одной номинации.

Результаты присуждения Премии Белорусского профсоюза работников культуры публикуются в газетах «Беларускі Час», «Культура».

Лицам, которым присуждена Премия, присваивается звание «Лауреат Премии Белорусского профсоюза работников культуры», вручается Знак, Свидетельство, Диплом Лауреата и денежное вознаграждение в размере, утвержденном Президиумом Центрального комитета Белорусского профсоюза работников культуры.

В том случае, когда Премия присуждается творческому коллективу, денежная часть Премии направляется на укрепление его материально-технической базы или поощрения его участников (оплата туристической поездки, участия в праздничных мероприятиях и т. д.). Коллективу вручается Диплом.

Приложение 1

к Положению о Премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства

ПЕРЕЧЕНЬ

документов и прилагаемых материалов на выдвижение кандидатов на соискание премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства

В Комиссию по Премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства на каждого кандидата (лицо, творческий коллектив), выдвинутого на соискание премии Белорусского профсоюза работников культуры в сфере культуры и искусства (далее — Премия), представляются следующие документы и материалы:

1. Представление о выдвижении кандидата (лицо, творческий коллектив) на соискание Премии, в котором указывается: фамилия, имя, отчество кандидата, поименный список творческого коллектива, звания, награды, годы их присвоения. Представление печатается на бланке, подписывается руководителем и председателем профсоюзного комитета организации, которая выдвигает на соискание Премии, заверяется печатью организации.

2. Выписка из протокола собрания трудового коллектива (профсоюзного собрания) предприятия, организации или президиума районного, городского, областного, Центрального комитетов профсоюза, или коллегии, президиума, секретариата правления органа культуры, творческого союза, министерства, ведомства, которые выдвинули кандидата на соискание Премии.

Выписка подписывается председателем собрания, президиума, коллегии или секретариата правления, заверяется печатью организации.

3. Характеристика кандидата и его творческой деятельности (характеристика творческой деятельности коллектива), в которой обосновывается его (кандидата, творческого коллектива) и его творческой деятельности общественное признание.

В характеристике должны быть указаны: фамилия, имя, отчество (достоверно по паспорту на белорусском и русском языках), дата рождения, место работы (полное название организации с указанием ведомственной принадлежности) и должность, участие кандидата в соискатели Премии в работе профсоюзной организации, выборных органах профсоюзов, мероприятиях, которые проводятся профсоюзами.

Характеристика подписывается руководителем организации, которая выдвигает лицо, творческий коллектив на соискание Премии, заверяется печатью организации.

4. Фотография кандидата или коллектива, представленного на соискание Премии.

5. Отзывы в средствах массовой информации (оригиналы или копии), альбомы, афиши, программы, печатная продукция, другие документы, которые свидетельствуют о широком общественном признании выдвинутых на соискание Премии кандидатов (лиц, творческих коллективов).

Материалы на иностранных языках представляются совместно с переводом на русский (белорусский) язык.

6. Информация о творческой деятельности кандидата (лицо, творческий коллектив), свидетельствующая о его заслугах и высоких достижениях в сфере культуры и искусства, журналистики, об активной работе по развитию народного искусства и самодельного творчества в Республике Беларусь.

ЛІСТ З РЕДАКЦЫІ

Прэм'ера новага "Шчаўкунка" ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі атрымала неадзначаную ацэнку. У "К" № 14 была надрукавана рэцэнзія музыказнаўцы, музычнага крытыка Надзеі Бунцэвіч, пасля чаго рэдакцыя атрымала ліст ад першага намесніка генеральнага дырэктара тэатра Уладзіміра Рылаткі, дзе была выказана прапанова "часцей публікаваць не толькі рэдакцыйныя матэрыялы, але і артыкулы прафесійных крытыкаў, мастацтвазнаўцаў, аналітыкаў, здольных канструктыўна ацэньваць працы культурнага жыцця, тым больш што тэатр сістэматычна запрашае на прэм'еры айчынных і замежных мастацтвазнаўцаў". Што ж, чаму б і не. Да ліста прыкладалася і інтэрв'ю з расійскім крытыкам, падрыхтаванае загадчыкам літаратурна-драматычнай часткі тэатра, з просьбай аб публікацыі гэтага тэксту.

За працаваанымі заўвагамі мы ўбачылі адразу некалькі наспелых праблем, што тычацца як стану балетнай крытыкі і таго, каго ўвогуле лічыць спецыялістам у гэтай галіне, так і стасункаў паміж крытыкай і творцамі, а таксама мэтай аўдыторыі тых ці іншых спектакляў.

Сапраўды, каго сёння лічыць на Беларусі балетным крытыкам — таго, хто мае адпаведны дыплом? Але спецыялістаў з такой фармулёўкай — "балетны крытык" — у нас не рыхтуюць. Нідзё. Ні ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў, дзе ёсць кафедра харэаграфіі, ні ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, дзе на кафедры опернай падрыхтоўкі і харэаграфіі рыхтуюць будучых харэографіў і педагогаў-рэпетытараў. За ўвесь час толькі адзін яе выпускнік атрымаў дыплом, дзе да названых вышэй спецыялізацыяў была дадана яшчэ адна: "мастацтвазнаўца". Гэты выпускнік БДАМ — сёння сусветна вядомы балетмайстар Раду Паклітару, які ўзначальвае "Кіеў мадэрн-балет". Тут і ўнікае пытанне. Калі тэатр так зацікаўлены ў падобных дыпламаваных спецыялістах, дык чаму б яму не выйсці з прапановай аб іх падрыхтоўцы? Тым больш, што наша балетная трупа скіравана на выпуск спектакляў, прызначаных, да ўсяго, і для замежных гастролёў, што прыносяць значны фінансавы прыбытак. Значыць, тут лепш не памыляцца ні з самім выбарам найменшага для чарговых пастановак, ні з іх стылёвай накіраванасцю.

У тым жа, што балетнай праблематыкай займаюцца музыказнаўцы (дарэчы, са спецыялізацыяй "музычны крытык"), таксама няма ніякага парушэння логікі: той жа "Шчаўкунок" П. Чайкоўскага трывала вывучаецца ў курсе гісторыі музыкі. Вядома, каб ацаніць спектакль, веданна адно музычнага тэксту недастаткова. Але няўжо веды назапашваюцца толькі пры чытанні падручніка ў ноч перад іспытам?

Дый увогуле, ці сапраўды тэатр зацікаўлены ў незалежнай экспертызе, у якасці якой і павінна выступаць крытыка? На цяперашнім этапе можна заўважыць штосьці зусім іншае, а менавіта — непрыманне любога альтэрнатыўнага пункту гледжання. Бо замежныя госці, пакліканыя самім тэатрам, часам ужо апырыюцца бываюць скаваны элементарнымі этычнымі нормамі. Адна справа, калі, узрушаныя беларускай прэм'ерай, яны напішучь рэцэнзію ў расійскую прэсу. Іншая — калі, разумеючы свой "абавязак перад гасціннасцю", выкажуць думкі наконт убачанага ўласна тэатру, які іх запрашаў.

Паказальнай уяўляецца і пазіцыя некаторых беларускіх балетных спецыялістаў (артыстаў, педагогаў), найпрост не звязаных з Вялікім тэатрам. На прапанову "К" выказаць свае прафесійныя меркаванні аб прэм'еры можна было пачуць прыблізна наступнае: маўляў, падалося настолькі нецікавым, што і гаварыць не хочацца. Ды і навошта звязвацца з кіраўніцтвам тэатра, якое чакае адно ўхвалення?

Што ж да "канструктыўнай ацэнкі"... Прызнацца, мы не сталі падлічваць тыя разгорнутыя рэцэнзіі, праблемныя артыкулы і партрэтныя інтэрв'ю з артыстамі ды адміністрацыяй тэатра, якія выйшлі ў нашай газеце з-пад пяра Надзеі Бунцэвіч. Глыбокія, удумлівыя, канструктыўныя, калі жадаецца. Дык, прынамсі, у тых выпадках ейна кваліфікацыя не выклікала пытанняў.

...Улічваючы ўсё гэта, мы вырашылі даць на старонках "К" два розныя пункты гледжання. Кардынальна розныя. Але абодва — з расійскай "прапіскай", калі можна так сказаць. Алена Трацякова — знакаміты оперны крытык з Санкт-Пецярбурга (яна, дарэчы, сама завізіравала тэкст сваіх адказаў на пытанні да інтэрв'ю). Вольга Баршчова — глядач, але не шараговы. Усё ж яна — аспірантка Інстытута філасофіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, у сферы ейных навуковых інтарэсаў — філасофія і сацыялогія мастацтва, пытанні эстэтыкі. Водгук Вольгі быў змешчаны таксама не абы-дзе, а на вядомым расійскім оперна-балетным сайце Belcanto.ru (мы друкуем водгук з невялікімі скарачэннямі адносна вэб-версіі. Заўважым і тое, што рэзкія разыходжанні ў думках (маўляў, спецыялісты — "за", неспецыялісты — "супраць") звычайна выклікаюць спектаклі эксперыментальныя, прызначаныя для конкурсаў і фестывалю. Проста ж "касавыя пастаноўкі", не разлічаныя на вялікі мастацкі здабыткі, крытыкі часцей абыходзяць сваёй увагай: тут і гаварыць няма пра што, як хіба толькі пра колькасць "адбітых" грошай. Дык да якой катэгорыі можна аднесці новага "Шчаўкунка"?.. Перад вамі два меркаванні пра пастаноўку.

Рэдакцыя газеты "Культура"

На прэм'еру "Шчаўкунка" была запрошана вядомы пецярбургскі оперны крытык, кандыдат мастацтвазнаўства Алена ТРАЦЦЯКОВА — дэкан тэатразнаўчага факультэта Санкт-Пецярбургскай дзяржаўнай акадэміі тэатральнага мастацтва, дацэнт кафедры рускага тэатра, загадчык сектара крыніцазнаўства Расійскага інстытута гісторыі мастацтваў, рэдактар музычнага аддзела "Пецярбургскага музычнага журнала".

— **Вашы ўражанні ад прэм'еры?**

— Спектакль зроблены на высокім прафесійным узроўні і пакідае моцнае ўражанне. Да яго вяртаешся зноў ды зноў. І зноў перажываеш атрыманыя эмоцыі. Дзеля такога "послевкусія", такіх успамінаў пра ўбачанае людзі і ходзяць у тэатр. Іншымі словамі, новы "Шчаўкунок" — якасная праца.

Гэта тычыцца ўсіх параметраў: таго, як пераасэнсавана харэаграфам Настассяй Ціхаміравай традыцыйнае лібрэта, у якое харэаграфічнае, пластычнае рашэнне, думка балетмайстра пра сталенне чалавека, пра выпрабаванні, пра чаканне кахання, ужо перажытага ў думках і фантазіях, "апрунута". Як задума рэалізоўвалася ў працы вядомага мастака, які не часта выступае ў якасці сцэногра-

фа, — Юрыя Купера. Як дэкарацыі Купера падсветлены мастаком па святле Ірынай Вторнікавай — таямніча мігцяць люстэркі і жырандолі ў доме Машы, свеціцца прыбраная ёлка, пераліваецца паветраны шар, што ўносіць герою ў краіну прыгажосці — ёлачных упрыгожванняў і казкі... Як тэхнічна выраблены дэкарацыі, касцюмы, маскі, рэквізіт. Асабліва ўражваюць касцюмы, выдатна якасныя і па пакароі, і па фактуры ў сцэнах, не звязаных з балетнай класікай і пачакамі, але з тым, што тычыцца дома Штальбаўмаў — дома пэўнага часу і пэўнай эпохі. Але і іншыя адзены — мышы ў масках, нацыянальныя строі — зроблены стыльна і па лініі, і па колеры. Усё разам гэта стварае адчуванне, што маеш домага мастака, які не часта выступае ў якасці сцэногра-

вельмі люблю слова "подлинный", але калі зняць з яго насленні, якія яго абясэнсілі, ператварылі ў штамп, і вярнуць першароднае значэнне, то зразумела, што хочацца выказаць. У спектаклі адчуваецца высокая патрабавальнасць яго стваральнікаў да сябе, да таго, што адбываецца на сцэне ў кожную хвіліну дзеяння, да таго, каб усе кампаненты дзеяння сьшліся.

Далёка не апошні ў гэтым сэнсе кампанент (калі не першы) — стан трупы балета: малядой, якая працуе з вялікай аддачай, задавальненнем і майстэрствам, вельмі прафесійнай і натхнёнай. Ёсць тры выканальніцкія склады, кожны па-свойму індывідуальны, уносіць свае фарбы ў сожэт і зверхсужэт, прыдуманых пастаноўшчыкам. Усё гэта стварае тое, што вельмі важна для балета, асабліва класічнага (а тут выкарыстоўваецца менавіта класічная лексіка): эстэтычнае захапленне, дзеля якога мастацтва і існуе як такое, радасць сузірання прыгажосці, майстэрства і таленту.

— **Па-вашаму, у чым дух і сутнасць гэтай пастаноўкі — нямецкім рамантызмам і Гофмане, рускім рамантызмам і Чайкоўскім,**

пецярбургскім углываж (улічваючы месца "нараджэння" балета)?

— Тут шмат паралелей — вядома, Гофман і еўрапейская рамантычная традыцыя, вядома, руская лінія і Чайкоўскі, вядома, пецярбургская школа танцу і яшчэ многае. Не ўсё прапушчана (як і ў Чайкоўскага — Гофман) скрозь свае свядомасць і слых. Вядома, тут працягнуты традыцыі і пецярбургскай культуры, да якой карэнна належыць Ціхамірава: яна вучаніца пецярбургскай школы. Тут важна зразумець, што такое ўвогуле — працягваць традыцыі. Паўтарэннем — нерэальна, гэта шлях да штампу. Напэўна, толькі відазмяненнем, развіццём, прыўнясеннем уласнага бачання і разумення матэрыялу.

У спектаклі Ціхаміравай абсалютна відавочна існуе эстэтычная палеміка з мінулым — ёсць апоры на папярэднікаў, але і нейкі палемічны запал, з якога бачна, што харэографу не хочацца быць, як усе. Таму і сняжынкі выглядаюць не як звычайныя сняжынкі ў пачаках, і роля Драсельмеера значна пашырана, і г. д. Усё разам гэта стварае адчуванне абноўленага ўяўлення

"Шчаўкунок..."

Або Ці зацікаўлены тэатр у незалежнай экспертызе?

Прэм'ера "Шчаўкунка" ў Вялікім тэатры оперы і балета Рэспублікі Беларусь была прымеркавана не да Калядаў, а да каталіцкага Вялікадня. Улічваючы велічыню гурбаў снегу ў дварах, калядная ёлка глядзелася на сцэне цалкам дарэчы. Аднак, квітка на "Шчаўкунка" — вельмі сумнеўны падарунак, да якога б там ні было свята.

Драўляны "Шчаўкунок"

Напісаць пра гэту пастаноўку, па сутнасці, можна было, не наведваючы спектакль...>

Якім мы ўбачым "Шчаўкунка", стала зразумела ўжо пасля прагляду тэлевізійнага рэпартажу пра прэм'еру, што рыхтуецца.

Асноўную ўвагу ў гэтым рэпартажы надалі сцэнічным строям. Калі касцюмер прадэманстравала зіхатлівую сукенку, у якой цэлых "пяць слаёў", а харэограф-пастаноўшчык балета Аляксандра Ціхамірава распавяла, што спецыяльна вазіла закрыйшыцу ў Пецярбург, каб навучыць яе рабіць пачкі без металічных уставак, адразу стала зразумела: дамы з галавой сьшлі ва ўбранне, таму танцаў — не будзе.

Усё аказалася яшчэ горш, чым можна было меркаваць, хаця рэдакцыя была цікавай, а касцюмы — сапраўды ўражвалі.

Аляксандра Ціхамірава так распавядае пра сваю задуму: "Наша гісторыя большай часткай традыцыйная, але ў ёй, безумоўна, прысутнічаюць і новыя нюансы. Да прыкладу, мне падалося цікавым надаць "действенность" другому акту за кошт выпрабаванняў герою. Яны павінны абавязкова прайсці шлях ініцыяцыі, каб загартавацца".

Харэаграфічна ўвасобіць гэтую ідэю Аляксандра Ціхамірава не змагла.

У лютым свайго "Шчаўкунка" прывозіла Нацыянальная опера "Эстонія". Першае, што заўважаеш, калі пачынаеш параўноўваць два прадстаўленні, — гэта поўная адсутнасць якога-небудзь гумару ў нашым "Шчаўкунку". У эстонскім спектаклі была і смешная рыжая дзяўчынка, і камічныя мышы, і пацешныя кексы, што танчылі.

Тут перад намі поўная сур'ёзнасць, нават некаторая змрочнасць.

Здавалася б, і касцюмы, і інтэр'еры такія прыгожыя, такія шыкоўныя, а адчування казкі ці свята не ўнікае. На гэтым спектаклі было значна менш дзяцей, чым на эстонскім. Пэўна, глядачы яшчэ да прэм'еры інтуітыўна адчулі, што дзецям на ім будзе сумна. Незразумела, у такім выпадку, на каго разлічаны гэты "Шчаўкунок", бо для дзіцячага ўспрымання ён надта шэры і цяжкі, а для дарослага — надта харэаграфічна прымітыўны.

У першай дзеі на сцэне разгортваецца не дзіцячае свята, а сама сапраўды баль у палацы, калі ў эпоху да Вялікай французскай рэвалюцыі насілі напудраныя парыкі і ў модзе былі ракайльняныя robe a la francaise.

Маша — ужо не дзяўчынка, а дзяўчына ў срэбранай сукенцы з каркаснай спадніцай. У сцэне бітвы са скурчанымі мышамі Маша намагаецца выратаваць Шчаўкунка, а таксама ёлку ад рабавання, ёй на дапамогу прыходзяць лялькі і алавяныя салдацікі.

Уражанне ад першай дзеі — адсутнасць цэласнасці, а таксама рэльефнасці, пукатасці персанажаў. Не пакідала адчування, што гэта — нейкая самадзейнасць, што зусім не трэба быць прафесійнымі танцоўшчыкамі і балерынамі для таго, каб так танцаваць.

Надта многа артыстаў на сцэне, іх рухі выразна не адбудаваны і не ўзгоднены. Ніводнага яркага, харэаграфічнага рашэння, якое ўрэзалася б у памяць. Лялек на сцэне можна было спецыяльна не паказаць — усе і так былі пластмасавымі лялькамі, скаванымі, пазбаўленымі вытанчанасці.

Складана сказаць, чыя гэта віна ў большай ступені, харэограф-пастаноўшчык, якому няма чаго было прапанаваць, ці саміх танцоўшчыкаў, але абодва галоўныя мужчынскія персанажы — Прынц і Драсельмеер — былі ў літаральным сэнсе драўлянымі.

Цягам спектакля Драсельмеер пераапрапаў сем разоў: то ён чалавек-гадзіннік, то сава, то Кароль мышэй, то кавалер эпохі ракака.

Назіраючы за Дзянісам Клімуком у гэтай ролі, міжволі ўгада-ла радкі Роберта Бёрнса, якія можна аднесці і да ўсяго спектакля ўвогуле: "При всем при том... <...>" (Чытачы змогуць самастойна адшукаць гэтую цытату пры жаданні. — **Рэд.**)

Яшчэ больш маркотным было выступленне Ягора Азаркевіча ў партыі Прынца: заціснутае, няпэўнае, "костнае".

Машу ён круціў няўмела і трусліва, быццам намагаўся дыстанцыравацца ад яе. Самы сапраўдны драўляны салдат Урфіна Джуса.

Пакінула пра сябе прыемнае ўражанне толькі вытанчаная Кацярына Алейнік у ролі Машы, і тое, хутчэй за кошт сваіх знешніх дадзеных.

Калі перад пачаткам другой дзеі адкрылася заслона і глядачы ўбачылі Прынца і Машу, якія ляцяць на паветраным шары — ёлачнай цацке, адразу чуліся бурныя воплескі.

І мастак-пастаноўшчык Юрыя Купер — сапраўды адзіны (з творчай групы. — **Рэд.**), хто ў поўнай меры заслугуе апладыс-ментаў.

Прыемна глядзець на касцюмы эпохі ракака і бачыць на-ма-раз на старадаўніх вокнах. Усцешна ўвайсці ў крохкі свет старых ёлачных цацак, паглыбіцца ў нямецкую атмасферу ў інтэр'ерах абершвабскага барока.

У тэатральнай праграмцы чытаем пра другую дзею: "... правяраючы шчырасць і трываласць іх пачуццяў, Драсельмеер адкрывае перад Машай і Прынцам свет салодкіх спакусаў: іспанскія тарэадоры ўражваюць Машу прыгажосцю і смеласцю,

і пра матэрыял, і пра магчы- масці выкарыстання класі- чнай лексікі. Як з сямі нот мож- на стварыць вялікае мноства музычных сачыненняў, так і з класічных па — ствараць та- кое ж вялікае мноства цалкам індывідуальных харэаграфіч- ных твораў. Канешне, лексі- ка Ціхаміравай зведвае пэ- нэнія ўплывы — і ў паваротах ступняў, і ў арганізацыі рухаў кардэбалета, і ў будаванні лі- ній, але яе класіка асэнсавана з пазіцыі вопыту чалавека XXI стагоддзя, які ведае, што такое сучасны танец і ведае традыцыі сусветнага балета. Я лічу, гэта толькі ўзбагачае погляд, асабліва калі бачна, што аўтар спектакля валодае багатай фантазіяй, з аднаго боку, і вялікай воляй, здо- льнай давесці задуманае да пэўнай прафесійнай якасці выканання і данесці да публі- кі ўласную думку, з друго- га. Калі можна сказаць, гэта не жаночая харэаграфія, погляд не расслаблена жан- очы і салодка лірычны. Гэта хутчэй мужчынскі погляд на свет і яго ілюзіі, разуменне, што можна жыць, толькі пра- йшоўшы праз выпрабаванні, захапленні, страты. Мне зда- ецца, пра гэта пастаўлены спектакль.

— Цікава было б пачуць вашу думку пра інтэрпрэ- тацыі партытуры і працу салістаў...
— Я мела магчымасць параўноўваць работы двух розных дырыжораў на прэм'ерах 29 і 30 сака- віка. Гэта рознага плану ўяўленні пра задачы аркес- травай ігры. У адным вы- падку, у Віктара Пласкіны, выяўляецца апасродкаваная сувязь з пластыкай, калі бачнае і чунае існуюць у змястоўным дыялогу. У другім, у Мікалая Калядкі, сувязь прамая: аркестр падпарадкаваны сцэне. Што тычыцца салістаў, па- ра Хітрова — Геронік мне падалася поўнай юначай наўнасці і кранальнасці, якія адпавядаюць намерам харэографа паступова вес- ці герояў да сталасці, а па- ра Алейнік — Азаркевіч — больш дарослай, з іншым вопытам разумення жыц- цёвых страт і расчараван- няў. І тое і другое па-свойму цікава і істотна ў агульнай логіцы спектакля.
Матэрыял падрыхтавала загадчык літаратурна- драматычнай часткі тэатра Таццяна ТЭАДАРОВІЧ

— Прэм'ера мультфіль- ма, што адбылася ў ДOME кіно, развела многаў сумне- вы. Было шмат падзяк, яны працягваюць ісці, і не толькі ад дарослых, але і ад многіх і многіх дзяцей. Я не чакаў такога! Думаў, што калі тры- чатыры чалавекі падзячаць, дык гэта ўжо будзе добра. А тут — такая колькасць! І ме- навіта ад дзяцей. Тэлефанавала і настаўніца сярэдняй шко- лы № 29 — ад імя ўсяго класа, які быў на прэм'еры. А адны бацькі патэлефанавалі мне і казалі, што іх сын пасля му- льціку папрасіў: "Мне трэба тэрмінова купіць ганчарнае кола". Вось, аказваецца, як за- цікавіўся, што вырашыў узяць з героя прыклад!
Але ж мультык выявіў і пра- блему. Прэм'ера была на бе- ларускай мове, і высветлілася, што нашы дзеці яе практыч- на не ведаюць. Ці ведаюць так дрэнна, што ім усё роўна ўвесь час патрэбна дапамога бацькоў, каб тыя ім "пера- кладалі", тлумачылі. Папярэ- джваючы прагляд, я ўздаў такое параўнанне. Зрэжце ў дрэва крону — яна адрасце. А калі знішчыць карані? Так і з нашай нацыянальнай куль- турай. Раней было нармаль- на ведаць па дзесяць — два- наццаць моў, сёння ж мы не можам вывучыць адну — родную, матчыну. А мова ж прыгожая, мілагучная! І фільм дае магчымасць адчуць яе мелодыку, каларыт, прыга- жосць. Так, ёсць і рускамоўны варыянт, але ён разлічаны на Расію. Нават на прэзентацыі, адразу пасля прагляду, я атры- маў прапанову з Краснадара: маўляў, такая стужка ім вель- мі патрэбна.
У прэсе ўвесь час мусіру- ецца, што праца над фільмам доўжылася дзесяць гадоў. Але гэта не так! Мы ж яго не за- думвалі дзесяцігоддзе таму як поўнаметражную стужку, а рабілі серыял — асобныя філь- мы, якія ў выніку аказаліся аб'яднанымі адзіным скраз- ным дзеяннем, і з'явілася маг- чымасць стварыць з іх поўна- метражны фільм. І мы зрабілі яго — за паўгода.

Развагі пра тое, што ў стуж- цы розны тэмпарытм, што яе пачатак надта павольны, ідуць ад неразумення зако- наў жанру, формы, стылю. Калі чалавек выхаваны на "Шрэке" і "Мадагаскары", яму многае ў "Прыгодах Не- сцеркі" і, шырэй, у нашай на- цыянальнай культуры, можа падацца "няправільным". Таму давайце паспрабуем разабрацца. Па-першае, "Не- сцерка" зроблены на аснове беларускага фальклору, народных казак і паданняў. А казкі, як вядома, заўсёды пачынаюцца "далёк". І па- куль там не будзе сказана: "у нейкім царстве...", "за морам- акіянам...", "у старога са ста- рой..." і гэтак далей, — ніякае дзеянне не пачнецца. Трэба ўлічваць гэтыя асаблівасці!
Па-другое, пры ўсіх цяпе- рашніх зменах у адчуванні часу, тыя творы, што напіса- ны ў тэмпе Адажыя, ніхто не выконвае ў тэмпе Алегра — толькі, маўляў, таму, што публі- цы будзе так больш зразу- мела. Увогуле, цяперашняе імкненне да "кліпавасці мыс- лення", да таго, каб перад ва- чыма ўсё хутка мільгала, так- сама павінна мець мяжу. Бо на пэўным этапе гэта "мільга- ценне" ўжо не ўспрымаецца,

Ды не абы-чаму, а чамусьці добраму. Ён вучыць, што калі ў чалавека ёсць прафесія, калі ён умее штосьці рабіць і робіць гэта з душой, дык усё ў яго будзе добра: і дом, і сям'я, і праца, і усё жыццё. Іншымі словамі, наш фільм пра тое, што не трэба даваць чалавеку рыбу, лепш — вуду, каб ён сам навучыўся ры- бу лавіць. І ўсе размовы пра тое, што Несцерка, маўляў, абібок і прайдоха, — лухта. У самым пачатку мультыка Фея дорыць яму ганчарнае майстэрства — тое, чым сла- вяцца беларусы. А ён не раз- умеа, якая гэта каштоўнасць, не ведае, што з гэтым рабіць, не ўяўляе, што ёсць рэчы больш важныя, чым чыр- вонцы. І пачынае займацца ўсялякімі глупствамі. Але ж Несцерка не прайдоха!
Рамантык, які любіць марыць? Так. Добры, спачувальны? Канеш- не. Хоча жыць добра? Зразумела. Але ж колькі ўсяго яму даво- дзіцца прайсці, каб уцяміць, што ён меў і што страціў. У фінале ж герой зноў набы- вае прафесію — і да яго прыходзіць дабрабыт. Вось пра што наш фільм!
Вядома, кожны чалавек мае права на ўласнае мерка- ванне. Але ж гэта не ісціна ў апошняй інстанцыі. І думкі могуць аказацца памылковымі! Таму, перш чым штосьці гаварыць, трэба спачатку думаць. А яшчэ як мага часцей прыгавдаць фразу Канфуцыя: веды без развагі — некарысныя, а развагі без ведаў — небяспечныя. Так што — вучыцеся, разважайце і часцей карыстайцеся гэтым афарыз- мам.
Застаецца толькі спадзя- вацца, што Несцерка атры- мае ўсе магчымасці дайсці да гледача — ва ўсіх эснах. "Прыгоды Несцеркі" ў цяпе- рашнім фармаце прыдатны для паказу як у кінатэатрах, так і па тэлебачанні. А тое, што стужка падзяляецца на асобныя "главы", кожная з якіх прысвечана той ці іншай "прыгодзе", дазваляе паказ- ваць яе па тэлебачанні не толькі ўсю цалкам, але і "дазіра- вана". Што ж да іншых форм распаўсюджвання фільма, дык у мяне ўжо на прэзен- тацыі запыталі: дзе набыць DVD? Пакуль — анідзе. Але пытанні пра кату беларускіх фільмаў — тэма для асобнай размовы. Дадам толькі, што "Прыгоды Несцеркі" — не адзіны падобны нацыяналь- ны праект. Ёсць у нас, да пры- кладу, адзначаная прызамі "Аповесць мінулых гадоў", прысвечаная гісторыі гербаў нашых гарадоў. Пачыналі мы з абласных цэнтраў, потым да- лучыўся Полацк, іншыя славу- тасці — цыкл працягвае зды- мацца і дагэтуль. Дзякуючы яму, да ўсяго, маладыя рэжы- сёры могуць паспрабаваць сябе ў малой форме. Але ж ці ведаюць гэтыя фільмы тыя, каму яны адрасаваныя? Тут мы зноў вяртаемся да таго, што задача мастацтва — не грошы, а душы людзей...

Занатавала Надзея БУНЦЭВІЧ

Страсці

усходнія прыгажуні ахінаюць Прынца томнай пшчотай, кітай- ская танцоўшчыца спрабуюць навучыць Машу сваім мудрагелі- стым па, рускія пятушкі ўцягваюць Прынца ў свой заліхвацкі, зухаваты танец, а французскі кавалер і чароўная мадэмузэль кружаць галовы". На жаль, драматургічна гэтыя ідэі зусім не працываюцца.

Тарэадоры — іспанскія лялькі — уразілі, на жаль, не прыга- жосцю і смеласцю, а відавочнай адсутнасцю сінхроннасці рухаў. Тая ж праблема была і ў пятушак. З грукатам "зухаватыя" хлопасці паскакалі са сцэны. Усходнія лялькі рухаліся няўпэўнена, было нават страшнавата, што хтосьці з іх вось-вось упадзе. Яны своеасабліва рыпелі пуантамі па падлозе: ніколі раней мне не да- водзілася чуць падобнага скрыгату.

Ніякіх "мудрагелістых па" кітайскія танцоўшчыцы не прад- эманстравалі: танцавалі з шырокімі чырвонымі стужкамі, як на камуністычным свяце. Французскія "кавалер і мадэмузэль" спа- дабаліся выключна тым, што выклікалі прыемныя ўспаміны пра эстонскі балет "Манон" у пастаноўцы Кенэта Макмілана.

У праграмцы падрабязна расказваецца пра творчыя дася- ненні Аляксандры Ціхаміравай, на цэлую старонку. Гэты аповед выглядае як свайго роду апраўданне, бо зусім незразумела, як ёй маглі даверыць такую даругую пастаноўку.

Сваю канцэпцыю балета Ціхамірава спрабуе праясніць такі- мі загадкавымі фразамі: "Быць у традыцыі дастаткова складана, але здольнасць быць у ёй новым магчыма і неабходна. Для мяне важна, каб у "Шчаўкунку" працывалася яго гісторыя, яго паэты- ка, яго рамантычныя карані, але пры гэтым адбілася сувязь ча- соў, якая ўгадваецца і ў мастацкіх адносінах, і ў харэаграфічнай трактоўцы".

Не будзем указваць тут на памылкі логікі і сэнсу, скажам сло- вамі Данііла Хармса: "Чытач, удумайся ў гэтую байку, і табе стане не па сабе".

Відавочна, што Ціхамірава спрабуе рухацца ў сваіх роз- дуках пра "Шчаўкунку" ў рамках састарэлай эстэтыкі, дзе распрацоўвалася праблема дыялектыкі традыцыі і наватар- ства. Такія тэрміны можна з вялікай нацяжкай выкарыстоў- ваць адносна працы Юрыя Купера, але тут перад намі ўсё ж не "связь часоў", а постмадэрнісцкая гульня са спадчынай мінулых эпох.

Калі кажаць пра атмасферу ў зале, дык пляскалі, як заўсёды ў нас, энергічна, але ў той жа час было заўважна, што ёсць гледачы, якія, падобна да мяне, знаходзяцца ў поўным недаўменні, і на- строй у публіцы далёка не прыўзняты. <...>

Крытыкаваць спектаклі, вядома, у сотні разоў лягчэй, чым іх ствараць. Але крыўдна, што такая вялікая колькасць спецы- ялістаў доўгі час працавала над пастаноўкай, выдаткавана столькі сіл і сродкаў, а ў выніку многім гледачам надоўга сапсавалі настроі.

Пры такім падыходзе дарэчней было б паставіць не "Шчаўкун- ка", а "Драўлянага прынца" Бартака.

Вольга БАРШЧОВА, аспірант Інстытута філасофіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (перадрукавана з дазволу аўтара і расійскага сайта Belcanto.ru)

Няўжо накармім гледача "гумкай"?

Маналог аніматара: чаму выхаванае на "Шрэку" пакаленне не заўжды ўспрымае "Несцерку"?

на яго не звяртаюць увагу, быццам гэта нейкі фон. Да та- го ж, было б куды горш, калі б "Прыгоды Несцеркі" былі па- будаваны інакш: спачатку, каб прывабіць гледача, — хуткая змена кадраў, а ў канцы — усё больш павольна ды павольна. А калі ў нас тэмпа паступова нарастае, гэта адпавядае за- конам і мастацкай формы, і чалавечага ўспрымання.
Па-трэцяе, усім вядома, што гумка, асабліва ў вялікай колькасці, — шкодная для здароўя, хаця дзеці яе вель- мі любяць. Бацькі імкнуцца даваць дзецям нешта карыс- нае, а не тыя ж чыпсы — ха- ця, зноў-такі, дзеці іх любяць. Мастацтва — гэта таксама духоўная ежа. Таму тут трэ- ба думаць, а не "карміць" падлетка шырсажывам. І акрамя забаў (а яны і ёсць тама "гумка", якой у мастацт- ве дастаткова), "неабходна, каб дзеці вучыліся думаць, разважаць, каб разумелі, што добра, а што — дрэнна. І калі хтосьці сцвярджае, што мастацтва ніяк не ўплывае на фарміраванне дзіця і не выхоўвае яго, дык той глы- бока памыляецца. Мастац- тва ўздзейнічае на чалавека на розных узроўнях, штосьці адкладаецца нават у падсва-

домасці. Яно дае не толькі эстэтычнае выхаванне, але і этычнае, маральнае. Праз мастацтва часам можна ска- заць болей, чым навучаць бацькі. І пра гэта трэба кла- паціцца. Уражанні, што ад- кладоўца, бываюць вельмі моцнымі і могуць дзейнічаць на вялікай часавай адлеглас- ці, калі дзіця падростае і па- чынае аналізаваць калісьці ўбачанае. А калі дзеці гля- дзяць адно рэкламу, дык што тады адкладзецца? Ці ж наву- чацца яны думаць?
Дадам, што і тэмпа мастац- кага твора павінен садзейні- чаць успрыняццю. Калі гэта адно забаўка, дык і тэмпа мо- жа быць хуткім. Калі ж мы хочам, каб штосьці ўбачанае было асэнсавана, трэба даць такую магчымасць: дзесяці павінна быць паўза, дзесяці — запавольванне.
Па-чацвёртае, трэба раз- мяжоўваць мастацтва і ка- мерцыю. Той жа серыял "Ма- ша і Мядзведзь" — чыста камерцыйны. А вось яго вы- хавачны эффект можна і аспрэ- чыць. Чаму ён вучыць — як трэба здэквацца?
А ў нас была дакладная пастаўленая задача: наш ге- рой, Несцерка, павінен не толькі забаўляць, але і вучыць.

як мага часцей прыгавдаць фразу Канфуцыя: веды без развагі — некарысныя, а развагі без ведаў — небяспечныя. Так што — вучыцеся, разважайце і часцей карыстайцеся гэтым афарыз- мам.
Застаецца толькі спадзя- вацца, што Несцерка атры- мае ўсе магчымасці дайсці да гледача — ва ўсіх эснах. "Прыгоды Несцеркі" ў цяпе- рашнім фармаце прыдатны для паказу як у кінатэатрах, так і па тэлебачанні. А тое, што стужка падзяляецца на асобныя "главы", кожная з якіх прысвечана той ці іншай "прыгодзе", дазваляе паказ- ваць яе па тэлебачанні не толькі ўсю цалкам, але і "дазіра- вана". Што ж да іншых форм распаўсюджвання фільма, дык у мяне ўжо на прэзен- тацыі запыталі: дзе набыць DVD? Пакуль — анідзе. Але пытанні пра кату беларускіх фільмаў — тэма для асобнай размовы. Дадам толькі, што "Прыгоды Несцеркі" — не адзіны падобны нацыяналь- ны праект. Ёсць у нас, да пры- кладу, адзначаная прызамі "Аповесць мінулых гадоў", прысвечаная гісторыі гербаў нашых гарадоў. Пачыналі мы з абласных цэнтраў, потым да- лучыўся Полацк, іншыя славу- тасці — цыкл працягвае зды- мацца і дагэтуль. Дзякуючы яму, да ўсяго, маладыя рэжы- сёры могуць паспрабаваць сябе ў малой форме. Але ж ці ведаюць гэтыя фільмы тыя, каму яны адрасаваныя? Тут мы зноў вяртаемся да таго, што задача мастацтва — не грошы, а душы людзей...

Экскурсія на 600-х колах

Фэст экскурсаводаў, што ўжо пяты раз прайшоў на мінулых выхадных, год ад году расце ў маштабах. Сёлета ён уключаў каля 110 экскурсій у самым размаітым тэматычным дыяпазоне: "Дуброва Чапскага", "Шарм міжваеннага Мінска", "Гародня маргінальная ў пачатку XX ст."... Агулам было ахоплены каля 30-і беларускіх гарадоў, мястэчак і нават вёсак. Да таго ж, ініцыятыва Беларускага бюро ICOMOS ды іншых грамадскіх арганізацый была падтрыманая Міністэрствам спорту і турызму Рэспублікі Беларусь.

Апарат Міністэрства культуры краіны на чале з міністрам Барысам Святловым (першы злева) працаваў на суботніку пад час рамонтных работ у Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

Што тут душой крывіць: многія важныя святы праходзяць нібы незаўважна, становячыся нагодай хіба для фармальнага мерапрыемства, якія ніяк не закранаюць грамадскасць. Такі самы незаздорны лёс цалкам мог бы спасцігнуць і Міжнародны дзень аховы помнікаў і гістарычных мясцін, які прыпадае на 18 красавіка. Але... сама грамадскасць — а дакладней, ініцыятыва яе частка — прыклала намаганні, каб гэтага не адбылося. У выніку, з нядаўняга часу маем адметныя традыцыі свята: правядзенне Фэсту экскурсаводаў і суботнікаў на аб'ектах гісторыка-культурнай спадчыны, адзін з якіх зладзіў і калектыў рэдакцыі "К". Прычым абедзве гэтыя завадзёнкі — менавіта наша, беларускае "ноу-хаў". У суседзяў падобнай актыўнасці пакуль не назіраецца.

Дзень помнікаў. Для людзей

Як апаўднёва каардынатар падзеі Цімафей Акудовіч, некалі ўсё пачалося выпадкова. Неяк у прыватнай гутарцы нарадзілася ідэя, затым знайшлася пара-тройка ахвотных падзяліцца ведамі на валанцёрскіх пачатках, выявіліся і жадаючыя іх паслухаць... Сёлета ж шукаць удзельнікаў фэсту не даводзілася — яны знаходзіліся самі.

— Ведаецца, экскурсавод, — гэта ў нечым рамесніцкая прафесія, — распавядае Цімафей Акудовіч. — Чалавек вывучыў аглядаваць экскурсію па Мінску — і агучвае яе з дня ў дзень. Тут нічога не зменіш, бо турысты — штотару новыя, ды і горад яны бачаць упершыню. Але ж у людзей, якія ўсё ўзровень цікавасці крэйзанаўствам, назапашаецца мноства матэрыялу, і яны не ведаюць, як падзяліцца ім.

Правесці экскурсію можа прапанаваць кожны ахвотны. Праўда, каб патрапіць у праграму, "навічкам" папярэдне даводзіцца здаваць свае сабылівы іспыт прафесіяналам.

Удзел у Фэсце экскурсаводаў узялі не толькі асобы, але і храмы розных канфесій, установы культуры і нават школа мястэчка Ілья Вілейскага раёна. Музеі і бібліятэкі небеспадэйна ўбачы-

лі ў гэтай падзеі новую магчымасць пашырыць сваю аўдыторыю. Асабліва сёлета вызначыўся Мемарыяльны комплекс "Брэсцкая крэпасць-герой", які выступіў суарганізатарам самай шматлюднай на гэтым фэсце экскурсіі — вела-вандроўкі па фартых крэпасці. Дзякуючы рэкламе, удзел у ёй узялі каля трохсот чалавек!

Такі нязвычайны фармат, як велаэкскурсія, існуе пакуль толькі ў рамках Фэста экскурсаводаў — сёлета яны ладзіліся таксама ў Мінску і Заслаўі. Аднак Цімафей Акудовіч мяркуе, што ў будучыні ён мае вельмі неблагую перспектыву:

— Галоўнае адрозненне ад звычайнай пешаходнай экскурсіі заключаецца хіба ў тым, што турысты могуць наведаць больш цікавых мясцін. У Мінску веладарожка сама па сабе ўтварае добры маршрут — глядзячы па баках, можна ўбачыць нямала вартых увагі аб'ектаў. А тым больш, калі казаць пра рэгіёны, дзе адметнасці аддзяляюць дзясяткі кіламетраў.

Сёлета павялічылася і колькасць экскурсій на замежных мовах — англійскай, нямецкай, польскай, іспанскай і нават сербскай. Па словах Цімафея Акудовіча, іх галоўнымі наведвальнікамі пакуль што з'яўляюцца студэнты, якія вучаць згаданыя мовы, — але ж і пара-тройка замежнікаў траплялася ў кожным з выпадкаў.

Лік экскурсій у Мінску і рэгіёнах сёлета быў амаль роўны. А вось аўдыторыя падзялілася зусім не прапарцыянальна. Мяркуецца самі: у сталіцы фэст агулам сабраў каля 1 800 слухачоў, прычым некаторым экскурсіям спадарожнічаў "перааншлаг" — на іх прыходзіла чалавек па 70. А вось агульная аўдыторыя ў іншых мясцінах куды больш сціплая — усяго 400 удзельнікаў, без уліку трох соцень брэсцкіх веласіпедыстаў.

— Напэўна, тут даецца ў знакі стары стэрэатып: маўляў, хіба можа быць што цікавае ў маім родным горадзе? — мяркуе Цімафей Акудовіч. — У сталіцы ён ужо паспяхова пераадоўваецца, а вось у рэгіёнах справа ідзе

куды больш павольна. Зрэшты, шмат у чым поспех справы тут залежыць ад лакальных арганізатараў.

Безумоўна, такое размаітае меню ўжо само па сабе парушае вядомае меркаванне пра беднасць нашай краіны на турызмнасці. Выяўляецца, што пры жаданні іх можна знайсці процьму, а калі яшчэ забяспечыць цікавай "падачай"...

— Галоўная ідэя — давесці людзям, што жыць яны ў багатых на гісторыю мясцінах, што помнік спадчыны — гэта не толькі, скажам, Нясвіжскі замак, але і невялікая камяніца XIX стагоддзя, шаўшы і саветскія часы захавалася. Або нават "сталінка" ў пасёлку Трактарнага завода, — тлумачыць Цімафей Акудовіч.

Натуральна, тут паўстае і іншае пытанне: ці будуць калі твая экскурсіі запатрабаванымі па-за кароткімі часавымі межамі фэсту, ці страцяць яны сваю эксклюзіўнасць, пераўтварыўшыся ў турпрадукт? Пытанне тым больш актуальнае, што маршрутаў па Мінску айчынных фірмы сёння прапануюць зусім няшмат. Але, як выявілася, папярэдняе свай асартымент за кошт працоўнага энтузіястаў яны пакуль не спяшаюцца.

— Як падаецца, рынак яшчэ не зусім гатовы, каб такія экскурсіі было мэтазгодна зрабіць камерцыйным прадуктам, — лічыць Цімафей Акудовіч. — Бо сёння яны разлічаны перадусім на тых кліентаў, якія прыехалі ў Мінск упершыню ды ненадоўга, і таму ім патрэбна нейкая агульная інфармацыя пра горад, а зусім не цікавыя дэталі. Зрэшты, карысць фэсту яшчэ і ў тым, што ён дазваляе маладым экскурсаводам паспрабаваць свае сілы. Было шмат прыкладаў, калі энтузіясты рабілі першыя крокі на гэтай ніве, натхніліся поспехам — і з часам рабіліся прафесійнымі гідамі. Да таго ж, Фэст экскурсаводаў — гэта таксама і фэст для экскурсаводаў. На экскурсіі па храмах, якія праводзяць самі святары, нярэдка прыходзяць прафесіяналы: тут яны могуць знайсці тую інфармацыю, якую мала дзе яшчэ пачуеш.

Пішучы пра складаную праблему закінутых помнікаў спадчыны, мы неаднаразова прыходзілі да думкі: а чаму б не зрабіць нешта канкрэтнае для іх захавання? Каб уласнаручна! Месца рэалізацыі такой задумкі невыпадкова было абрана калішняе котлішча Рэйтанаў у Грушаўцы. Пагатоў, акурат і хаўруснікі з'явіліся: арт-куратар Зміцер Юркевіч і мастак Алесь Родзін таксама выношвалі падобную думку.

Ад "Грушаўкі" да Грушаўкі

Наша акцыя пачалася суботнім ранкам непадалёк ад станцыі метро "Грушаўка", названай у гонар гістарычнага раёна Мінска. І хаця сядзіба Рэйтанаў раней называлася Грашоўка, стаўшы ў саветскія часы чарговай ахвярай "таманімічнага амілагучвання", выбар месца сустрэчы ўсё адно было вырашана зрабіць невыпадковым.

Пераадоўшы шлях паміж двума Грушаўкамі, мы засталі ў сядзібе гаспадарчую групу аддзела культуры Ляхавіцкага райвыканкама і метадыста па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Наталлю Скрыпнік... Яны акурат завяршалі ўласны суботнік на самым знакавым помніку свайго раёна і пакінулі нам інвентар паводле нашага ўмоўнага "райдара".

— Ужо машын пяць рознага вецця павывозілі, ды і папалілі яшчэ вунь колькі... — распавёў начальнік гаспадарчай групы Валерый Івашка...

Натуральна, пра канкурэнцыю ў дадзеным выпадку казаць нават смешна. Пагатоў, у Грушаўцы можна было з поспехам правесці яшчэ тузін-другі падобных талокаў, і працы для ўсіх хапіла б.

Наш "фронт працы" ўключаў высечку хмызья ды сама-

сева, якія шчыльна атачалі будынак флігеля, руйнуючы сваім карэннем яго падмуркі, ктывую "зачыстку" ад расліннасці руін бровара і прыборку леташняга лісця ля палаца. Адзін з пунктаў плана так і не быў выкананы: "з тэхнічных прычын" мы не здолелі закрыць невялікую адтуліну ў даху спіртоўні, праз якую ў камяніцу трапляе вільгаць.

— Тут не страмянка патрэбна, а пажарная вышка, — з веданнем справы адзначыў Валерый Івашка. — Лепш мы самі пад'едзем на тыдні ды залатаем тую дзірку. Справа для нас нескладаная, таму — зробім!

У госці да Рэйтанаў мы выправіліся з невялікім падарункам — інфармацыйным шчытом, дзе апісана гісторыя роду, а асабліва — яго найвядомага прадстаўніка Тадэвуша. Выраб борда абышоўся нам усяго ў 300 тысяч рублёў, але няма сумневу, што гэтыя сціплыя ўкладанні могуць паўплываць на ўражанні ад гэтых мясцін у турыстаў-самаходаў". Шчыт было вырашана зрабіць невялікі, каб ён не парушаў вонкавае ўстрыманне палаца, што знаходзіцца ў велічы запусцення. А прымацавалі мы яго не да самога будынка, але да дошак, якімі часова забіты вокны ў якасці меры прэвентыўнай кансервацыі. Адначасна, дарэчы, што намаганнямі мясцовых улад і новых дзверы на палацы з'явіліся, прычым выламаць іх хуліганам гэтым разам будзе складана.

Па дарозе дадому завіталі ў Ляхавіцкі гарадскі цэнтр культуры, дзе акурат праходзіла выстаўка работ мастака і педагога Сяргея Чарановіча. Палова твораў — гэта яго вышталцона кніжная графіка, а другая частка прысвечана менавіта Грушаўцы. Аўтар фатаграфаваных сядзібу ў розныя поры года, штотару знаходзячы ў тых мясцінах ужо не характавае. Здымкі выглядаюць настолькі эфектна, што... нават паўстала пытанне пра камп'ютарныя дзівосы.

— Я імі не карыстаюся — за выключэннем хіба тых выпадкаў, калі ў кадр патрапіла, скажам, выкінутая кімсьці пляшка, — адказаў Сяргей Чарановіч. — Бо робячы фота, хочацца неяк выявіць сваё натуральнае адчуванне гэтай папраўдзе ўнікальнай прасторы.

...Чатыры гадзіны фізічнай працы на свежым паветры — ды яшчэ і ў такіх цікавых мясцінах — для гарадскіх жыхароў былі чыстым задавальненнем, і распаўсюджваючы знаёмым пра сваю вандроўку, мы адусюль чулі: "Дык а чаму ж нас не ўзялі?". Таму калі належна арганізаваць такія талокі, можна чакаць з'яўлення новага папулярнага хобі.

Матэрыялы паласы падрыхтаваў Ілья СВІРЫН

Кожны год у пачатку ліпеня тысячы паломнікаў накіроўваюцца ў Будслаў, каб дакрануцца да цудадейнага абраза Маці Божай, які сёлета святкуе 400-гадовы юбілей свайго з'яўлення ў Будславе. Гэтым годам Нацыянальны санктуарый у знакамітым касцёле ў стылі віленскага барока чакае на свята больш за 20 тысяч чалавек, у тым ліку прадстаўнікоў Рымска-каталіцкай царквы з Ватыкана, святароў, манахаў і вернікаў з Літвы, Латвіі, Эстоніі, Чэхіі, Францыі, Германіі, Італіі, Польшчы, а таксама епіскапаў з Беларусі, прадстаўнікоў улады і дыпламатычных місій. Але, на жаль, нягледзячы на тое, што да Будслаўскага фэсту засталася літаральна пару месяцаў, Нацыянальны санктуарый Маці Божай не падрыхтаваны да прыёму высокіх гасцей — насценныя роспісы дзе-нідзе пакрывае цвіль, на самых сценах і столі з'явіліся расколіны, а ўнікальны драўляны алтар у старой частцы касцёла і арган XVII стагоддзя таксама перажываюць не лепшыя часы...

Сто гадоў пасля рамонту

"Грунтоўны рамонт касцёла апошні раз рабіўся ажно ў 1929 — 1930 гадах, — кажа настацель Нацыянальнага санктуарыя, айцец Віктар Бурлака. — А за гады панавання атэізму касцёл хоць і не быў разбураны, але ўсё ж такі пацярпеў. Калі распаўся Савецкі Саюз і пачалося аднаўленне хрысціянскіх святын, у Будславе ў першую чаргу вырашылі адрэстаўраваць абраз Маці Божай. А ўжо потым па меры сіл намаганнямі братоў-бернардынцаў і вернікаў распачаўся рамонт даху, дзеля чаго было набыта 18 тон бляхі, крыху пазней пачалося пазтапае аднаўленне фасада, заменена праводка, пастаўлены вокны, найбольшыя з якіх дасягаюць васьмі метраў у вышыню. Зразумела, што гэта ўжо і не так мала, але храму ўсё яшчэ патрабуецца грунтоўная рэстаўрацыя — галоўным чынам унутры будынка."

І сапраўды, хаця касцёл сваім знешнім і ўнутраным убраннем паранейшаму захапляе, нібы толькі ўзведзены, тэа праблемы і недахопы, якія збіраліся дзесяцігоддзямі без рамонту, усё роўна кідаюцца ў вочы.

Першае, на што звяртаеш увагу, — гэта ярка-зялёная цвіль, якая пакрывае насценныя роспісы Казіміра Анташэўскага другой паловы XVIII стагоддзя. Па словах айца Віктара, некаторы час існавала думка, што зялёныя плямы ні што іншае, як фарба, якой немцы пад час Вялікай Айчыннай вайны аблілі сцены. Але пасля грунтоўнага хімічнага аналізу было выяўлена, што гэта самая звычайная цвіль, якая з'явілася з-за працякання даху і вокнаў.

Непрыемна здзіўляюць і расколіны на канструкцыях храма. Здаецца, некаторыя кавалкі падпружных арак вось-вось адколюцца і проста ўпадуць на падлогу.

Рэстаўрацыя як аднаразовая акцыя?

Зразумела, што такія відавочныя недахопы ліквідуюць напярэдадні Будслаўскага фэсту, але застаецца пытанне, наколькі грунтоўнай і глыбокай будзе рэстаўрацыя.

Ад Буды да святні

Пачалося ўсё ў 1504 годзе, калі вялікі князь літоўскі і кароль польскі Аляксандр Ягелончык падараваў віленскаму кляштару бернардынцаў лясны надзел плошчай каля аднаго гектара (па сучасных мерках) над ракой Сэрвач у Мінскім павеце. Браты-бернардынцы, прысланыя сюды з Вільні, секлі дрэвы і спляўлялі іх па рацэ ў сталіцу ВКЛ, дзе ў той час узводзіўся касцёл святога Казіміра. Між іншым, менавіта гэтаму факту была прасвечана першая водная пілігрымка з Вільні ў Будслаў у 2007 годзе, калі ў меца паломніцтва разам з вернікамі прыбыў крывж вагой 200 кілаграмаў, зроблены з той самай драўніны, якую манахі калісьці спляўлялі.

У канцы XVI стагоддзя бернардынцы ў гонар цудоўнага абвясчэння віленскага абраза Маці Божай узвялі ў Будзе (так калісьці называлі Будслаў) драўляную капліцу пад тытулам Наведвання Найсвяцейшай Марыі Панны, а ў 1613 годзе братам ахвяравалі намалёваны ў Рыме ў 1598 годзе і падараваны папам Кліментам VIII мінскаму ваяводзе Яну Пацу з нагоды ягонага пераходу ў каталіцтва абраз Маці Божай. З таго часу ў Будслаў увесь час прыходзілі тысячы людзей, каб прасіць у цудатворнага абраза і збавення ад цяжкіх хвароб, і шчаслівага каханья, і добрага ўраджая. Усё большая слава касцёла і вялікі наплыв пілігрымаў прымусілі бернардынцаў распачаць пабудову мураванага касцёла, фундатарам яго стаў Ян Кішка, гетман ВКЛ і ваявода полацкі. Так, у 1783 годзе быў узведзены адзін з найпрыгажэйшых храмаў не толькі Беларусі, але і ўсёй тагачаснай Рэчы Паспалітай. Адметна, што ў час будоўлі стары касцёл не разбураўся, а проста зрабіў яго часткай усяго комплексу. Бывае велічная базіліка цягам двух стагоддзяў захавала свой першапачатковы выгляд.

У 1992 годзе адбылося першае пасля дзесяцігоддзяў панавання ў краіне атэізму афіцыйнае паломніцтва да цудатворнага абраза, у якім удзельнічалі 40 пілігрымаў з 70 мясцовасцей, а ўжо праз два гады Ватыкан надаў касцёлу тытул Меншай Базілікі. 2 ліпеня 1998 года ксёндз-кардынал Казімір Свэнтэк каранавану ікону Маці Божай папскімі каронамі і пасля акта каранавання абвясціў Будслаўскую святыню Нацыянальным санктуарыем Беларусі.

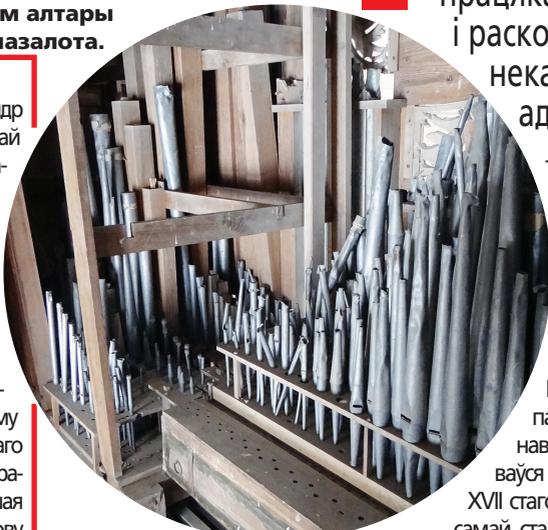
З моманту першага афіцыйнага паломніцтва сюды штогод сталі прыязджаць тысячы людзей, а Будслаўскі фэст, які традыцыйна ладзіцца на пачатку ліпеня ў гонар каранавання абраза, прыцягвае ўвагу не толькі вернікаў, але і тых, хто проста жадае падзівіцца на цуд архітэктуры.

Расколіны на калонах касцёла.

На старажытным алтары XVII стагоддзя асыпаецца пазалота.

Трубы аргана патрабуюць неадкладнага рамонту.

дзе такая работа і ці не стане сёлетняя рэстаўрацыя касцёла проста аднаразовай перадсвяточнай акцыяй?

"Згаданыя праблемы — толькі вяршыня айсберга, — распавядае навуковы кіраўнік аб'екта, архітэктар Андрэй Каргук. — Так, за тры месяцы можна ўмацаваць канструкцыю, якія далі раскол, вывесці цвіль... Але гэта будзе толькі павярхоўны рамонт, каб выправіць відавочнае і не пужаць высокіх гасцей пад час свята. Тут патрабуецца больш глыбокае даследаванне канструкцыі,

Будслаўскі касцёл.

Цвіль на вяршыні айсберга

Будслаўскі цуд: ці дачакаецца старажытны касцёл рэстаўрацыі?

Першае, на што звяртаеш увагу, — гэта ярка-зялёная цвіль, якая пакрывае насценныя роспісы Казіміра Анташэўскага другой паловы XVIII стагоддзя. Пасля грунтоўнага хімічнага аналізу было выяўлена, што гэта самая звычайная цвіль, якая з'явілася з-за працякання даху і вокнаў. Непрыемна здзіўляюць і расколіны на канструкцыях храма. Здаецца, некаторыя кавалкі падпружных арак вось-вось адколюцца і проста ўпадуць на падлогу.

тынкаўкі на наяўнасць жывапісу, геалагічнае даследаванне глебы. На такія "дробязі" зусім няма часу — трэба рыхтаваць касцёл да фэсту. Але галоўнае пытанне заключаецца ў тым, ці будзе працягнута рэстаўрацыя Нацыянальнага санктуарыя пасля свята. А між іншым, менавіта ў Будслаўскім храме захаваўся ўнікальны драўляны алтар XVII стагоддзя, што знаходзіцца ў той самай старой капліцы, якую калісьці пабудавалі спецыяльна для абраза Маці Божай. І гэты алтар, таксама як і храм, патрабуе неадкладнай кансервацыі, бо відавочна, што яшчэ некалькі гадоў — і аднавіць страчанае будзе немагчыма".

Сапраўды, такіх алтароў па ўсёй Еўропе засталася, напэўна, не больш за дзясятка. Унікальнасць яго заключаецца не толькі ў 400-гадовым узросце, а хутчэй — у неверагодным майстэрстве рамесніка з Полацка Андрэя Кромера, што прымяніў папулярны на той час у Італіі прыём аптычнага эфекту штучнай перспектывы, які толькі праз некалькі гадоў пасля бела-

рускага майстра выкарыстае Берніні ў базіліцы святога Пятра ў Рыме. На жаль, цяпер алтар знаходзіцца ў дрэнным стане — пазалота на ўбранстве святых амаль сцерлася, згублены многія элементы, некаторыя часткі проста струхнелі і адкалоліся. Як кажа айцец Віктар, прыкладна год таму наконт унаўлення алтара ў Будслаў прыязджалі эксперты з Польшчы, але, палічыўшы, што пазалота, паўторна нанесеная ў пачатку XX стагоддзя пад час апошняй рэканструкцыі, перакрэслівае ўсю яго аўтэнтычнасць, проста згарнулі даследчую працу і з'ехалі.

Што да аргана на 180 галасоў, дык знешне ён мае даволі прыстойны выгляд, а на самой справе, калі зазірнуць унутр, то можна ўбачыць сагнутыя металічныя трубы, многія з якіх проста вырвалі з інструмента.

"З арганам не ўсё так безнадзейна, — распавядае айцец Віктар. — Калі зрабіць добры рамонт і настроіць — ён энюў напоўніць цудоўнымі гукамі касцёл. Але праблема заключаецца ў тым, што настройка толькі аднаго голасу каштуе прыкладна 40 долараў, а тут іх амаль 200! Наўрад ці мы ўласнымі сіламі набіраем столькі грошай, не кажучы ўжо пра рэстаўрацыю. Але хацелася, каб былі выдаткаваныя сродкі хаця б на кансервацыю аргана, бо ён, як і алтар, вечна стаяць не будзе."

Чакае ўвагі рэстаўратараў і каваны гадзіннік на вежы касцёла, які мае складаны старажытны механізм, што таксама патрабуе своечасовага рамонту. Неадкладным з'яўляецца і аднаўленне ілюзіяністычных малюнкаў эпохі ранняга класіцызму. Яны ствараюць уражанне мармуровых і ляпных барэльефаў.

"Пытанне аб правядзенні ўсіх работ за тры месяцы не ставіцца, — працягвае Андрэй Каргук. — Зразумела, што спецыялісты "Мінскграмадзянпраекта" напярэдадні свята выканаюць усе супрацьварыійныя работы на фрагментах помніка, добраўпарадкуюць тэрыторыю касцёла і сквера. Але ж гэтага мала — неабходна працягнуць далейшую рэстаўрацыю храма. Вядома, што грошы на ўсё гэта проста так не з'явіцца, але самае важнае зараз хаця б прыцягнуць увагу да тых унікальных рэчў Будслаўскага касцёла, якія ў наступны юбілей мы можам ужо і не ўбачыць".

Начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Ігар Чарняўскі таксама заклапочаны праблемай захавання Нацыянальнага санктуарыя: "Працягнуць рэстаўрацыю патрэбна абавязкова. Тым больш, што да гэтага часу невядомы прычыны "прасадкі" калон унутры храма, якія трымаюць усю канструкцыю. Пад пагрозай знаходзіцца і ўнікальны насценны жывапіс, які таксама патрабуе неадкладнага аднаўлення. Несвоечасовае даследаванне і рамонт могуць прывесці да таго, што мы проста страцім помнік архітэктуры з чатырохсотгадовай гісторыяй. Зразумела, пытанне аб выдаткаванні грошай на далейшую рэстаўрацыю Будслаўскага касцёла будзе ўзнята, але колькі сродкаў і калі выдзеліць дзяржава на гэты аб'ект — пакуль невядома. Да ўсяго, дакладна мякна казаць толькі пра тую работу, якая будзе праведзена напярэдадні сёлетняга Будслаўскага фэсту..."

Надзея ПЯКАРСКАЯ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Мядзельскі раён — Мінск Фота аўтара

Камертон

"Беларусь — супер!"

Так Анталія сустрэла наш хор

Харавікі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў прывезлі з V Міжнароднага фестывалю харавога мастацтва ў Анталіі (Турцыя) ажно пяць пераможных дыпламаў. Лаўрэаткімі званнямі былі адзначаны не толькі змешаны хор "Дабравест" і мужчынскі "Віват", але і іх кіраўнік — загадчык кафедры харавога і вакальнага мастацтва БДУКіМ, заслужаны работнік адукацыі Беларусі, прафесар Альбіна Пякуцька, якая была прызвана лепшым дырыжорам фестывалю і лепшым выканаўцам поліфанічнай музыкі.

— Ды ўсё ж галоўным паказальнікам высокага ўзроўню беларускага харавога майстэрства, — дзеліцца ўражаннямі Альбіна Васілеўна, — стала тое, што прымаючы бок не проста запрасіў нас на гэта спаборніцтва, а яшчэ і аплациў нашу паездку. Адзін з арганізатараў фестывалю, прадстаўнік Міністэрства культуры і турызму Турцыі Бірол Кая Джасімбраэль Адок папярэдне слухаў нашы калектывы і запрасіў на фестываль. Але ў такім выпадку кожны з нашых студэнтаў быў бы павінен выкласці па 400 долараў адно за білеты на самалёт. Вядома, мы не маглі пайсці на гэта. І літаральна праз некалькі дзён прагучаў званок з Турцыі: нам знайшлі спонсара, гатовага аплациць прыезд хору з 25-ці чалавек. Мы папрасілі далучыць яшчэ трох: кіраўніка, канцэртмайстра і перакладчыка. Такім складам і паляцелі! Ужо ў Анталіі даведаліся, што на адкрыцці форуму і ў час самога конкурсу дзевяццацца спяваць дзве розныя разгорнутыя праграмы. Але мы ўсё роўна рыхтаваліся "з запасам", так што хапіла б яшчэ на адзін канцэрт, а то і некалькі. Дый творы — самыя разнастайныя: заходнеўрапейская, руская класіка, духоўная музыка, сучасная. Спявалі мы там і беларускія кампазіцыі: неафальклорныя "Гуселькі" з цыкла "Снапочак" Андрэя Мдзівані на народныя словы, віртуозны вакаліз "Шчаслівы дзень" Уладзіміра Дамарацкага. Ужо пасля выступлення на ўрачы-

стым адкрыцці нам крычалі: "Беларусь — супер!". І такімі ж воклічамі сустракалі нас надалей.

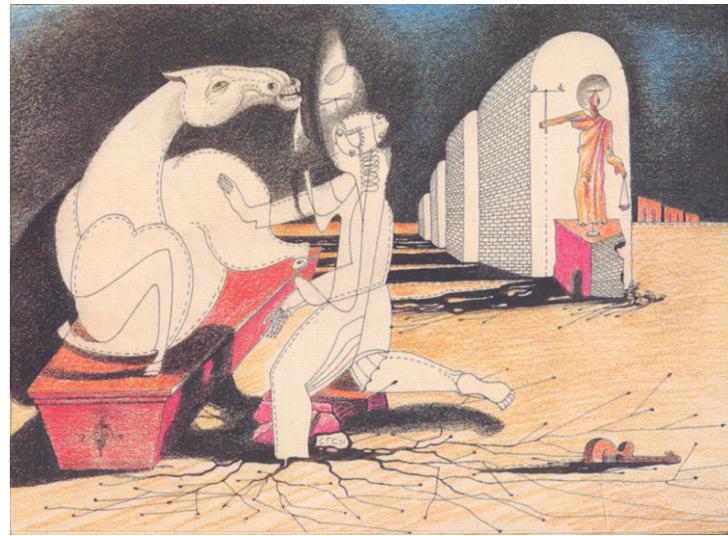
Асабліва хвалявалася я за турэцкую песню, што па ўмовах конкурсу была абавязковай. Мы падышлі да яе творца, зрабілі сваю рэдакцыю, далучылі акампанемента. А нам кажучы: не, трэба выконваць толькі а капэла. Давялося перарабляць, літаральна сходу. Цікава, што тую ж самую песню са спіса абавязковых абраў і вельмі добры прафесійны хор з Сербіі, колькасцю ажно ў 55 чалавек. Але, пэўна, мы аказаліся больш "заваднымі", з маладой энергетыкай. Увогуле, вельмі моцныя калектывы былі з Балгарыі, Македоніі, Германіі, дый з самой Турцыі — некалькі. Некаторым жа пасля адкрыцця казалі: маўляў, досыць, далей вы не ўдзельнічаеце, хаця тыя заплацілі немаленькі ўступны ўзнос. Так арганізатары клапоцяцца пра ўзровень конкурсу. І для нас у такой сітуацыі галоўным было — не падвесці: краіну, якая ўпершыню ўдзельнічала ў гэтым фестывалі, родную навучальную ўстанову, тых, хто нас запрашаў. А калі мне на заключным канцэрце прапанавалі кіраваць зводным хорам, я пачала адмаўляцца, бо не ведала гэтага твора. Але міжнароднае журы настаяла, і давялося дырыжыраваць, што называецца, "з ліста". Відаць, паспяхова, бо на наступныя такія фестывалі мяне запрасілі ўжо ў склад журы.

Надзея БУНЦЭВІЧ
На здымку: хорам кіруе Альбіна Пякуцька.

Мастыхін

У сталічным Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва экспанаваліся творы знакавага мастака сучаснасці Георгія Скрыпнічэнкі. Гэта работы за перыяд з канца 1960-х да пачатку 1990-х.

Інакш кажучы, ад "суролага стылю" — да сац-арту. Пры жаданні ў ягоных палотнах і аркушах можна знайсці водгулле гэтых моцных хвалю, але — толькі водгулле. Мастак заўжды цураўся групавак паводле ідэалогіі альбо эстэтыкі, не ім праптанай дарогі і калектывізму як рэлігіі. Ягоная творчасць не належыць да ніводнай з пlynняў беларускага мастацтва апошніх пяцідзсяці гадоў. І рэалізм

Г. Скрыпнічэнка. "Дрыгва".

"І рэалізм з містычным ухілам, і "сюр", і этна без пачуццёвага пачатку

Мацнейшы за кан'юнктуру

Г. Скрыпнічэнка. "Куткі юнацтва".

у яго з нейкім містычным ухілам, і "сюр" Далі нагадвае хіба аддалена; і этнаграфічныя матывы, якія так любілі-шанавалі мастакі 1980-х, у яго пазбаўлены пачуццёвасці. Скрыпнічэнка, чалавек надзвычай сімпатычны і з адкрытай душой, у творчасці паўстае асобай закрытай і загадкавай. І хацеў бы, можа, быць іншым, але не атрымліваецца... Ён не ўмее падабацца гледачу. Натура ў яго мацнейшая за кан'юнктуру. Не кожную работу Георгія Скрыпнічэнкі павесіш дома, але на выстаўцы ля яе абавязкова спынішся.

У экспазіцыі дамінуюць раннія работы. Але часам акрэсліць дату стварэння даволі цяжка. Справа ў тым, што Георгій Сяргеевіч мае звычку калі-нікалі звяртацца да свайго палатна ці аркуша якой заўгодна даўніны каб дадаць рысы, адпаведныя сённяшняму разуменню той тэмы і таго сюжэта. Гэта акалічнасць сведчыць пра наяўнасць у творцы ўнутранага стрывжня і эстэтычнай праграмы, якой ён трымаецца ці ні ад першых самастойных работ.

Многае на гэтай выстаўцы для прыхільнікаў творчасці Скрыпнічэнкі будзе адкрыццём, бо большасць работ экспануецца ўпершыню.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

Тэатральная плошча

Дыпломныя працы студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў не заўсёды перарастаюць узровень вучэбных практыкаванняў. І гэта нармальна, бо іх галоўнае прызначэнне — навучыць і ацаніць: як здабыткі, так і прагалы. Але мюзікл Г.Гладкова "Ёхім Ліс — дэтэктыў з дыпламам", паказаны выпускнікамі па спецыяльнасці "Акцёрскае мастацтва музычнага тэатра", уяўляе з сабе абсалютна самадастатковую пастаноўку, якая магла б упрыгожыць рэпертуар Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра і з поспехам паказацца на выездах.

Дзіцячы... дэтэктыў

А вы прыдбалі анцістрашын?, або Прыцэп — на рэпертуар?

Пакуль жа адбыліся чатыры спектаклі на сцэне Рэспубліканскага палатна культуры прафсаюзаў. Нельга сказаць, што яны прайшлі з поўным аншлагам (перш чым набыць білеты, гледачы павінны хаць б даведацца, "што, дзе, калі" адбудзецца). Але тыя, хто патрапілі на спектакль, засталіся ў захапленні. Праўда, уражанні ад розных складаў былі надзвычай супярэчлівымі: адзін — супер-прафесійны, другі, за рэдкамі выключэннем, — не больш, чым вучнёўскі (у рэшце рэшт, дыпломныя адзнакі не могуць быць ва ўсіх аднолькавымі, і гэта таксама нармальна). Але звернем увагу на лепшае.

Увагу прыцягвае ўжо выбар матэрыялу. Казка шведскага пісьменніка Інгемара Фьеля — што называецца,

цукерачка. А музыка Г.Гладкова і асабліва песенныя вершы Юрыя Энціна — яе адметнае начынне: то салодкае, а то і востра-выбуховае, разлічанае на рэакцыю не толькі дзяцей, але і дарослых. Праўда, у фінале штосьці можна было б і адрэдагаваць. Бо самыя прывабныя, каларытныя героі, якія падабаюцца дзецям больш за ўсіх, аказваюцца адмоўнымі: Расамаха з Ваўком адпраўляюць у звярынец, не дараваўшы скрадзенага малінавага варэння, хаця яны вярнулі яго не пастыпаўшы. Але на фінальнай песенцы апошнія выходзяць з-за кратаў, каб спяваць разам з астатнімі. Як растлумачыць усё гэта дзіцяці? Ці не лепш было б, каб "зподзеі" перавыхаваліся? Ці каб фінальнае тэлефанаванне Лісу

было з іншай нагоды? Яго запрашаюць распедаваць абрабаванне сталічнага банка. А можна было б — усяго толькі паведаміць пра паспяховае здану іспыту: маўляў, Расамаха з Ваўком атрымалі заданне інсцэніраваць крадзеж, каб праверыць дэтэктыва на практыцы.

Сцэнаграфія Андрэя Меранкова — некалькі елачак на кольцах, што запальваюцца "акенцамі", бы гарадскія хмарачосы, паварочваюцца рознымі бакамі. Адна з іх увогуле раскінае аканіцы, ператвараючыся ў кіёск-краму Барсука Баніфацыя (Арцём Блахін, які іграе куды лепш, чым спявае). Сцэнічныя строі Таццяны Лісавенка — дастаткова ўмоўныя, але абсалютна зразумелыя: ніхто з

Адзін з найстарэйшых музеяў Малдовы — Нацыянальны музей прыроды і этнаграфіі — амаль на месяц расчыніў свае дзверы для прыгожага вернісажу "Зямля і неба" нашага земляка, беларускага мастака Вячаслава Ігнаценкі. Бясспрэчна, кожная ягоная персанальная выстаўка — гэта яркая падзея ў культурным жыцці Кішынёва. Асабліваць дадзенага трыццаціпяціга вернісажу — метафарычнасць, бо прымеркаваны ён быў да Міжнароднага дня птушак. Птушкі, як і сапраўднае мастацтва, з'яўляюцца своеасаблівым абсалютам. Творчасць Вячаслава Ігнаценкі як цудоўны ўзор сапраўднага мастацтва прымушае кожнага хоць на імгненне спыніцца і задумацца пра нешта сваё, але абавязкова ўзнёслае, прыгожае, сапраўднае.

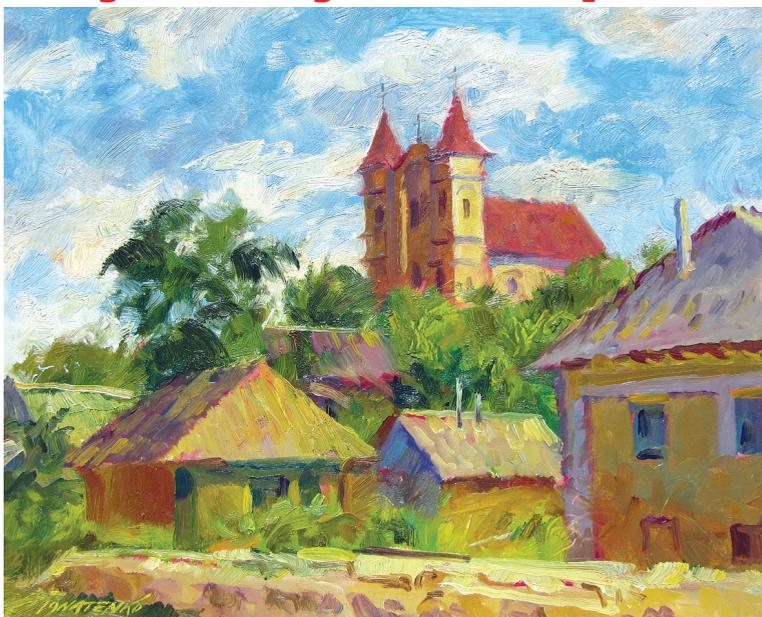

Ступень любові

"Лічу сябе вучнем Цвіркі..."

"...Вясна. Пішу эцюд ля ракі. Вакол птушак так шмат, што могуць зачапіць крылом. Спяваюць, ціюкаюць, чуваць, як куде ззяюла. Гудуць пчолы. Пралятаюць матылькі. Жабы квакаюць на ўсе лады. Уражанне ад усяго, як быццам трапіў на канцэрт, які стварыла сама прырода. Усе радуецца вясне, пачатку жыцця. Запомнілася. Потым часта ўспамінаў. Даўно хацеў зрабіць такую выстаўку пейзажа, дзе адлюстравана прырода, а побач — птушкі, чуваць іх спеваў, шум вясновага ветру і дажджу, раскаты грому — каб глядач адчуў атмасферу, у якой працаваў мастак", — кажа аўтар пра сваю выстаўку.

І сапраўды, як толькі пераступаеш праз музейны парог, адразу ж трапляеш у цалкам іншую атмасферу зачаравання, сапраўднай прыроднай размеранасці і спакою. Класічныя пейзажы Ігнаценкі ў досыць вялікай колькасці (каля 60-ці) далікатна і гарманічна ўпісаліся ў прастору. Тут прадстаўлена і яркая цудоўная прырода Малдовы, і Украіна з яе велічнымі горнымі хрыбтамі, і, вядома, незабыўныя любімыя краявіды роднай Беларусі. "Прасцяг", "Вечнасць", "Першыя ластаўкі", "Цішыня", "Сакавік", "Раніца на Днястры", "Вярба завітнела", "Луг", "Узлесак",

"Цвіценне вішні" — і гэта толькі нешматлікі, але яркі і настальгічны назвы для мастака.

І няма нічога дзіўнага ў тым, што нейкай пуцяводнай зоркай у мастацтве для яго з'яўляецца наш Віталь Цвірка. Вось што кажа Вячаслаў: "Творчасць выдатнага майстра жывапісу Віталія Канстанцінавіча — для мяне ўзор беларускага нацыянальнага пейзажа. Маё асабістае знаёмства з ім, дазваляе некаторым чынам і сябе лічыць яго вучнем.

Магчыма, я ўжо і заслужыў такое права — называцца добрым мастаком. А калі я ў сваіх краявідах хоць крыху набліжаюся да той ступені бязмернай любові да роднай беларускай зямлі, якой былі прасякнуты палотны Цвіркі, дык можна лічыць сябе яшчэ і добрым пейзажыстам".

Галіна МАЗУР
Кішынёў
На ілюстрацыях:
работы В.Ігнаценкі з серыі
"Зямля і неба".

Ёта і папраўдзе быў спектакль. Без асаблівых ушанаванняў, урачыста-віншавальных прамоў ці жартаў а la капуснік — адно з прачытаным вядучай вершам, што быў складзены студэнтамі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі ў гонар свайго настаўніка. Месца дзеяння ў тым спектаклі — раяля. І ён жа — бы цэнтральная дзеючая асоба, якая напрыканцы набывае свайго "двайніка", каб адзін з твораў загучаў фартэліянным дуэтам. Кожны з піяністаў быццам маляваў свой "партрэт" раяля. А той, з ганарліва адкрытай крышкай, нагадваў карабель з узнятым ветразем.

Настася Аляксейчык, выконваючы Партыту І.С. Баха, вярнула раялю старадаўняе клавесіннае аблічча з аб-

Арцём Шапльыка, якому ўвогуле ўласціва спакойна адасоблена манера, калі выкайнаўца дыстанцыруе сябе і твор, быццам назіраючы за ім звонку. Але ў выкананых ім ранніх Варыяцыях П.Чайкоўскага з'явілася такая шчырасць, што гукі, народжаныя закрытымі бутонамі, раптам распускаліся чароўнымі кветкамі.

Алена Вінэль прадставіла С.Рахманінава ў яго Варыяцыях на тэму Карэлі вельмі "класічным", гарманічна ўраўнаважаным, з роўным цурчаннем пасажаў. Юлія Архангельская, якая выступала дуэтам з мужам Аляксандрам Паляковым, на біс сыграла знакамітае Адажыя са "Шчаўкунка" — з глыбокай матчынай мудрасцю і цеплынёй.

КЛАС у сямі партрэтах

Святкаванне 45-годдзя творчай дзейнасці мастацкага кіраўніка Беларускай дзяржаўнай філармоніі, заслужанага артыста краіны, прафесара Юрыя Гільдзюка сталася канцэртна маладых піяністаў — ягоных выхаванцаў, спрэс лаўрэатаў міжнародных конкурсаў. Юбіляр з'явіўся на сцэне толькі на фінальным паклоне — так выходзіць рэжысёр пасля сваёй прэм'еры.

салютнай тэмбравай роўнасцю, сухаватым пачаткам гучання і яго хуткім згасаннем. У Баладзе Э.Рыга, напісанай у форме варыяцыі на нарвежскую народную тэму, хтосьці спадзяваўся пачуць водгаласы скандынаўскіх інструментаў — ажно не, акцэнт быў зроблены не столькі на саму тэму, колькі на баладнасць яе выкладання. У кожным з усё больш віртуозных правядзенняў узніклі новыя адметныя размоўныя інтанацыі (у кульмінацыі, праўда, хацелася б больш фізічнай моцы), завяршыўшы ж аповед амаль "харавым" гучаннем раяля.

Шыкоўная "маналагічная дыялагічнасць" інструмента, чаргаванне строгай графікі ўнісонных ліній і разнаквецца шматслонных напластаванняў узніклі ў Аляксандра Данілава пры выкананні Санаты Ф.Ліста. Відавочна, што больш глыбокае філасофскае асэнсаванне гэтага драматычнага твора яшчэ прыйдзе, але ўжо зараз малады музыкант шукае ўласны шлях стасціжэння гэтага няпростага твора. Яму цудоўна ўдаецца не толькі бурлівая лістаўская рамантыка, але і папраўдзе незямныя вяршыні стрыманай лірыкі.

Сапраўдную шапэнаўскую шляхетнасць адлюстраву ў яго Баркароле

Такое завяршэнне канцэрта ўспрымалася не столькі гімнічнай, колькі пачалавечы сардэчнай кодай. Кульмінацыяй жа, безумоўна, былі творы Ф.Ліста ў інтэрпрэтацыі Аляксандра Палякова. Ён іграў крыху пажаліва, без залішняй заўзятасці, як сталы прызнаны майстра. Таму, пэўна, і "Мроі каханна" паўстала, хутчэй, светлым успамінам. А Другая Венгерская рапсодыя скарыла не адно віртуознай бездакорнасцю — насамрэч майстэрскай, калі яна амаль не заўважаецца, саступаючы месца ўласна эстэтычнаму задавальненню. Замест знешняга бляску, твор набыў рацыянальна расстаўленыя сэнсавыя акцэнты, часам нечаканыя, у нязвыклых момантах.

Натуральна, гэта былі далёка не ўсе выхаванцы класа Ю.Гільдзюка. Сярод яго цылер ужо маладзых калег — Андрэй Сікорскі, Андрэй Паначуны (дарэчы, адзіны беларускі піяніст, які стаў лаўрэатам найпрэстыжнага конкурсу імя П.Чайкоўскага ў Маскве), канцэртмайстар Алена Лузан. А ёсць жа яшчэ Наталля Венская, Аляксандра Беляковіч — усіх не пералічыць. Ва ўсіх сэнсах слова — клас...

Н.Б.

дзяцей звяроў не блытае. Яшчэ і таму, што рэжысёрам Настассяй Грыненка, харэографам Дзмітрыем Якубовічам і самімі артыстамі добра перададзены характары персанажаў — праз пластыку, манеры, самі інтанацыі голасу.

Сярод выканаўцаў вылучаюцца Кацярына Мошчанка (вельмі абаяльная разумніца Ліса Амаля, што выводзіць каларатуры лепш за салаўя), Эдуард Вайніловіч (менавіта тады, калі ён іграе Рамуальда Расамаху, бо Ёхім Ліс атрымліваецца ў яго нейкім злосным недарэкам), Аляксандр Шкут (для ролі Ваўка ён агаліў палову галавы, пафарбавана ў чорны і зрабіў іракез), Аляксандра Рымкевіч і Дар'я Валожына (у розных складах — практычна ідэнтычныя Барсучыкі), Шамхал Хачатуран (Ёхім Ліс). Можна толькі павіншаваць наш Музычны тэатр, што ён папоўніў сваю трупу такімі каларытнымі (і, што вельмі важна, спеўнымі) артыстамі. А вось Аляксандра Жук, якая працуе ў тэ-

атры ажно з першага курса, калі была запрошана на партыю Чырвонага Каптурыка, усю ролю Зайца Гвідона ажно зрывалася на фальцэт. Можна проста выпадковасць — ці маладая артыстка ўжо падпала пад уздзеянне аперэтаных стэрэатыпаў?

Ды ўсё ж галоўнае пытанне — што далей? Ёты спектакль па сваім узроўні куды вышэйшы за некаторыя з тых, што бачым у рэпертуары тэатра. Шкада было б яго страціць. І навошта? Усё — гатова. Толькі "бяры ды круці". Няўжо для гэтага трэба выпіць лекавы "анцістрашын", пра які гаворыцца ў спектаклі?

Надзея БУНЦЭВІЧ
На здымках:
сцэны са спектакля.
Фота Анжалікі ГРАКОВІЧ

Он-лайн-канферэнцыя: развіццё сельскіх тэрыторый

Чарговая он-лайн-канферэнцыя, што прайшла днямі ў Інфацэнтры "Культура-інфа", была прысвечана пытанням развіцця сельскіх рэгіёнаў. Гаворка ішла пра сацыяльны кантраст паміж аграгарадкамі і тымі паселішчамі, што ў свой час не трапілі ў поле зроку Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла. Між тым, не сакрэт, што на сёння і асобныя аграгарадкі церпяць ад дэмаграфічнага скарачэння насельніцтва. А пэўны кантраст матэрыяльна-тэхнічнай базы існуе паміж сельскімі і гарадскімі клубнымі ўстановамі. Інакш кажучы, абсталяванне сцэны і дыскатэчная апаратура РДК іншым разам значна саступае "ўзбраенню" аграгарадоцкага СДК. Як ліквідаваць гэты кантраст? І ці магчыма захаваць "нестатусную" беларускую вёску пад час аптымізацыі, што апошнім часам упэўнена набірае абароты?

На гэты надзённы пытанні паспрабавалі адказаць начальнік упраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама Сяргей ПАНАСЮК, першы намеснік начальніка ўпраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Вольга АНТОНЕНКА, начальнікі аддзелаў культуры райвыканкамаў: Старадарожскага — Святлана КАРОЛЬКА, Дубровенскага — Людміла ДУДАРАВА, Навагрудскага — Наталля ЖЫЖКО, Нараўлянскага — Віктар ЗАХАРАНКА, Расонскага — Святлана ВОЛКАВА, дырэктар сельскага Дома культуры аграгарадка "Вяззе" Асіповіцкага раёна Мікалай ЗАБАЎСКІ, дырэктар аўтаклуба аддзела культуры Касцюковіцкага райвыканкама Таццяна МЯЛЕШЧАНКА.

ўстаноў культуры. Маўляў, прыезджыя артысты — гэта добра, але лепш, каб мясцовыя заставаліся. Што думаюць на гэты конт практыкі?

Zabauski:

— Ніколі мабільныя клубы не заменяць стацыянарныя! Бабуль сапраўды шкада. Закрываецца клуб — знікае вёска. Шмат ужо таму доказаў...

Volkava:

— Я не стала б сцвярджаць так катэгарычна. Наш Расонскі раён, да прыкладу, не надта вялікі: 15 бібліятэк, 13 клубных устаноў. Аўтаклуб у адзела быў, а напрыканцы мінулага года купілі і бібліобус. Гэта — "Купава" з грузавым адсекам. І вось тыя два аўтамабілі цалкам замяняюць стацыянарныя ўстановы, ліквідаваныя пад час аптымізацыі.

Admin:

— Ці існуе праблема з тэхнічным укамплектаваннем мабільнага клуба?

якаснага абслугоўвання вясковага насельніцтва аб'ядноўваем выезды аўтаклуба і бібліобуса. На адным маршруце абслугоўваецца тры-чатыры вёскі. Выезд ладзіцца раз на два тыдні. Да мая паспеем пабываць ва ўсіх 60-і маланаселеных вёсках.

Admin:

— Наколькі балючым з'яўляецца сённяшні працэс аптымізацыі?

Volkava:

— Прынамсі, скаргаў няма. У вёсцы Марачкова клуб і бібліятэка знаходзіліся ў двухпавярховым будынку. Вось ужо два гады як мы ўтварылі тут клуб-бібліятэку, звялі няпоўныя стаўкі ў адну, нікога не скарачалі, але перавялі ўстанову ў больш сціплае памяшканне. Эканомія сродкаў — відавочная. З сакавіка па такім жа прынцыпе ўтварылі бібліятэку-клуб у вёсцы Галубова. З ліпеня аб'яднаны клуб-бібліятэка пачне працаваць у Галоўчыцах. Перапрафі-

нашымі мабільнымі ўстановамі. Мы цудоўна разумеем, наколькі важным з'яўляецца наш уплыў на людзей, што пацярпелі ў свой час ад чарнобыльскай бяды. Таму і стараемся, каб, скажам, канцэрты на сяле былі не горшымі, чым у раённым цэнтры.

Zabauski:

— У нашага СДК у зоне абслугоўвання — больш за тысячы вясцоўцаў, што пражываюць у васьмі населеных пунктах. Зона вялікая, таму і працаваць даводзіцца літаральна пад парай. І гэта ўсё — вынікі аптымізацыі. Не, мы, канешне, выезджаем з канцэртамі да людзей сталага веку і адзінокіх. Такія акцыі мы называем "Сустрэчамі на прызбе". І мясцовая сельскагаспадарчая арганізацыя нам вельмі дапамагае ў іх наладжванні. Але рэгулярнасць іх не задавальняе вясцоўцаў, што пражываюць у аддаленых паселішчах. Так што незадаволеных — шмат.

Admin:

— Дык як вёску захаваць?

Вёска з шылдай

Admin:

— Рэдакцыя вітае ўдзельнікаў канферэнцыі. Першае пытанне звязана з далейшым развіццём не аграгарадоў, а звычайных "нястатусных" вёсак. У чым тут бачыцца галоўная праблема?

Dudarava:

— Для нашага раёна, як падзея, гэтая праблема звязана з дэмаграфічнай сітуацыяй. На Дубровеншчыне — 134 населеныя пункты, у 110-і з іх — да 50-і чалавек насельніцтва. І толькі ў 24-х вёсках яго больш за паўсотні чалавек. Але ж ёсць і па 5 — 10 жыхароў у населеных пунктах.

Admin:

— Калі насельніцтва ў вёсцы меншае за 50 чалавек, дык у ёй, напэўна, і школа неўзабаве зачыніцца, і сельскі клуб з бібліятэкай...

Dudarava:

— Так яно і адбываецца. А пасля аптымізацыі зона абслугоўвання СДК, вясковай бібліятэкі значна павялічваецца. І якімі б добрымі не былі аўтаклуб з аўтабібліятэкай, але стацыянарныя ўстановы яны не заменяць. Гаворка тут не столькі пра расход бензіну, колькі пра якасць абслугоўвання. Лічу, варта перагледзець нарматывы колькасці гурткаў для клубаў, чытачоў — для бібліятэк. А сёння менавіта па гэтых нарматывах вызначаецца ход аптымізацыі ўстаноў культуры.

Panasiuk:

— Мы дзейнічалі і дзейнічаем у гэтым кірунку згодна з Дзяржпраграмай "Культура Беларусі" на 2011 — 2015 гады. Лядашчых устаноў культуры па раёнах Брэсцкай вобласці ўжо няма. А работа аўтаклубаў і аўтабібліятэк, я перакананы, цалкам сябе апраўдвае.

Admin:

— А ёсць на Брэсччыне аграгарадкі, дзе трэба ўжо школы зачыняць?

Panasiuk:

— Няма... Мы лічылі ў свой час кожны рубель, імкнуліся ўсяляк спрагназаваць будучае развіццё нашых аграгарадоў, стараліся зрабіць іх дзейснымі сацыяльнымі цэнтрамі сельскіх тэрыторый.

На мой погляд, дзейнічалі праймаючы і не для таго, каб укладзеныя ў сяло грошы аказаліся выкінутымі на вецер. Таму "правальных" аграгарадоў на Брэсччыне вы не сустранеце.

Antonienka:

— Мы прытрымліваемся гэтай жа тактыкі. Пры стварэнні аграгарадоў улічвалася і прагнозная дэмаграфічная сітуацыя.

Admin:

— Пэўны час таму "К" крытыкавала Гомельшчыну за малую колькасць мабільных устаноў культуры.

Antonienka:

— Тым не менш, кожны дробны населены пункт вобласці не застаецца сёння без культурнага абслугоўвання. І немалую ролю тут адыгрываюць бібліобусы і аўтаклубы.

Mialeschanka:

— Не ведаю, як у іншых раёнах, але ў Касцюковіцкім канцэртнае абслугоўванне вёскі вядзецца вельмі актыўна. І заслуга тут належыць не толькі нашаму аўтаклубу. Ужо сёлета на вёсцы адбылося больш за 130 канцэртных праграм. Вы, напэўна, ведаеце, што ў нас дастаткова шчыльных стасункаў з Магілёўскай абласной філармоніяй. На васьмі філарманічных пляцоўках выступаюць не толькі творчыя калектывы Касцюковіччыны, але і прафесійныя артысты з абласнога цэнтры, нярэдка — і з Мінска.

Admin:

— А што канкрэтна зрабіў сёлета ваш аўтаклуб?

Mialeschanka:

— Паспелі правесці на сяле амаль сорак мерапрыемстваў. Гэта канцэрты, тэатралізацыі, абрады... Аднак улічыце і тое, што паралельна з намі працуюць не толькі філарманісты. Прыкладна раз у месяц на сяло выезджаюць аб'яднаныя канцэртныя брыгады Касцюковіцкай дзіцячай школы мастацтваў і Маладзёжнага культурнага цэнтры "Юнацтва".

Admin:

— Наколькі рэдакцыі вядома, вясковыя бабулі вельмі незадаволеныя скарачэннем колькасці

Каб аптымізацыя заставалася аптымальнай...

"Пасля аптымізацыі зона абслугоўвання СДК, вясковай бібліятэкі значна павялічваецца. І якімі б добрымі не былі аўтаклуб з аўтабібліятэкай, але стацыянарныя ўстановы яны не заменяць. І гаворка тут не столькі пра расход бензіну, колькі пра якасць абслугоўвання. Лічу, варта перагледзець нарматывы колькасці гурткаў для клубаў, чытачоў — для бібліятэк. А сёння менавіта па гэтых нарматывах вызначаецца ход аптымізацыі ўстаноў культуры".

Mialeschanka:

— Не. Апаратура нас задавальняе. У раёнах вобласці існуе праблема іншага кшталту: маіх калегаў — кіраўнікоў аўтаклубаў — не надта задавальняюць памеры мікрааўтобусаў. Занадта ўжо дробны канцэртны дэсант з-за гэтага атрымліваецца... Нам пашанцавала: у выніку сяброўства і творчага супрацоўніцтва з райвыканкамаўскім аддзелам фізічнай культуры, спорту і турызму займелі сабе аўтобус "ПАЗ".

Karolka:

— А мы з гэтага года распачынаем творчую акцыю "Вёсачка мая". Сутнасць яе ў наступным: для эканоміі сродкаў і больш

ліроўка ўстаноў наўпрост звязана з адукацыяй кіраўніка — у Галубове працуе бібліятэкар, а ў Галоўчыцах — клубнік. Я пераканана, такі падыход да аптымізацыі самы аптымальны...

Zaharanka:

— Летась мы зачынілі на Нараўляншчыне два сельскія дамы культуры, бо знаходзіліся яны ў паселішчах, дзе жыве 15 — 20 чалавек. І працэс аптымізацыі, як падаецца, не быў балючым ні для работнікаў, ні для жыхароў-пенсіянераў. Па-першае, кожны ахвотны атрымаў працу. Да прыкладу, клубнага работніка з вёскі Аляксандраўка, што мае спецыяльную адукацыю, мы з ахвотай забралі ў Нараўлянскі РДК... Па-другое, маланаселеныя вёскі без стацыянарных устаноў культуры рэгулярна абслугоўваюцца

Zyzko:

— Лічу, што вёска захаваецца пры належным развіцці агратурызму. Мы праўда, толькі падступаем да гэтага: наладжваем кантакты з гаспадарамі аграсядзіб. У нас іх — 16. Праводзім тут семінары, майстар-класы. Інакш кажучы, прапануем прыватнікам свой арт-твар: рамёствы, абрады, канцэртныя праграмы...

Admin:

— Усё гэта слушна. Але ж у самім Навагрудку, гэтым своеасаблівым горадзе-музеі, няма адпаведнай інфраструктуры. Да прыкладу, "К" пастаянна піша, што побач з рэшткамі мясцовага замка няблага было б збудаванне і кавярню, і сувенірную краму...

Zyzko:

— Спадзяюся, што ўсё гэта, як і многае іншае, неўзабаве ля Навагрудскага замка з'явіцца абавязкова. Прынамсі, дакументы на адпаведныя трансгранічныя праекты ўжо рыхтуюцца.

Admin:

— У райцэнтрах, што прыемна, сітуацыя пакрысе выпраўляецца. Але асноўная гаворка — пра "нестатуснае" сяло. У каго яшчэ ёсць канкрэтныя стратэгіі па яго захаванні?

Mialeschanka:

— Будучы жыць аграгарадкі — будзе жыць і сяло. Але пры ўмове пастаяннага культурнага ўзаемаўзбагачэння.

А вы хацелі б займаць такі бібліобус?

"Любы "куставы" работнік культуры павінен працаваць у кантакце з кіраўнікамі сельвыканкама. Тады і бензін для аўтаклубаў і аўтабібліятэк эканомна стане расходавацца, і з транспартам праблем не займеем. Але, апроч выдаткаў, павінен турбаваць і аўтарытэт сельскага работніка культуры, ад чыйго старання залежыць лёс беларускай вёскі".

Admin:
— Працягнем гаворку пра кантрасты. Ці назіраюцца яны, скажам, паміж аграгарадоцкай матэрыяльна-тэхнічнай базай і райцэнтраўскай?

Antonienka:
— Пэўны час аграгарадкі, сапраўды, заставаліся прыярытэтнымі аб'ектамі. Але на сёння я не стала б характарызаваць іх як "адзінае любімае матчына дзіця". Паступова ды планова фінансуюцца і ўстановы культуры іншых вёсак.

Dudarava:
— У нашым раёне — 14 аграгарадоў. Па сутнасці, за іх кошт вёска цяпер толькі і трымаецца. Рэалізацыя Дзяржпраграмы адраджэння і развіцця сяла, інакш кажучы, аказалася і своечасовай, і надзвычай дзейснай. Райцэнтр па пэўных пазіцыях адстае ад сяла. Апаратуру для РДК мы мяняем за свой кошт, бо абавязвае да гэтага наш фестываль "Дняпроўскія галасы ў Дуброўне", заяўку на ўдзел у

сетцы, інтэрактыўна рыхтаваць мультымедыяныя дыскатэкі... Але тэхніка гэта паспела маральна састарэць. Патрэбны і новыя мікрафоны, пульты... Калі мы жадаем "прывязаць" моладзь да вясковых весніц, без планавага пераўзбраення сельскіх клубаў проста не абыходзіцца.

Admin:
— Усё гэта — неаспрэчна. Але і ў райцэнтрах праблем хапае. Вось, да прыкладу, у Навагрудку доўгі час знаходзіўся ў аварыйным стане РДК. Што з ім на сёння?

Zyzko:
— Вельмі складаную рэканструкцыю ўнікальнага будынка (помніка архітэктуры, што з'яўляецца неад'емнай часткай гарадской плошчы) праялі менш чым за год. Летась асноўныя мерапрыемствы абласных "Дажынак" ладзілі менавіта ў абноўленым РДК. На рэканструкцыю выкарысталі не адзін мільярд раённых і абласных грошай. Затое на сёння не сорамна за клубную ўстанову: шыкоўныя залы, пакоі для работы гурткоў, самая сучасная музычныя і светлавая апаратура.

Admin:
— А як справы з захаваннем і рэканструкцыяй палацава-паркавага ансамбля ў Нароўлі? Доўгі час аб'ект таксама быў "замарожаны"...

Zaharanka:
— Адраджэнне гэтага ансамбля, як вы ведаеце, уключана ў Дзяржаўную праграму развіцця Прыпяцкага Палесся. Фі-

Хэдлайн рэгіёна: інфармацыйны кантэнт

А Мінск недаравальна ад-ста-е...

22 — 26 красавіка ў сталіцы праходзіў XX Міжнародны спецыялізаваны форум па тэлекамунікацыях і інфармацыйных тэхналогіях "ТІВО". У яго рамках 24 красавіка адбыўся навукова-практычны семінар "Электронная культура". Арганізатары — міністэрствы інфармацыі, сувязі і інфарматызацыі, культуры ды Нацыянальная акадэмія навук. У бізнес-цэнтры сабраліся не толькі кіраўнікі, спецыялісты ўстаноў культуры, бібліятэкары, музейшчыкі, але і распрацоўшчыкі ды пастаўшчыкі праграмаўнага забеспячэння.

Мадэратар мерапрыемства, намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па навуковай рабоце і выдавецкай дзейнасці Алесь Суша здолеў паяднаць за чатыры гадзіны працы тэрэтычныя выкладкі прадстаўнікоў НББ, Рэспубліканскай навукова-тэхнічнай бібліятэкі, Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі з яркімі, так бы мовіць, навукова-папулярнымі інавацыйнымі рэзультатамі работнікаў Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Нясвіж", Музея "Замкавы комплекс "Мір", Нацыянальных мастацкага і гістарычнага музеяў...

Якой нам бачыцца электронная бібліятэчная культура? Па меркаванні выступоўцаў, яе немагчыма ўявіць без сістэмнай карпаратыўнай каталогізацыі і ўвядзення зводнага электроннага каталогу бібліятэк краіны, без развіцця нацыянальнага бібліяграфічнага фармату BELMARC/В, без фактаграфічнай базы даных, без дакладна вывераных прынцыпаў універсальнай электроннай бібліятэкі і аўтаматызаванай сістэмы інфармацыйнага забеспячэння... У гэтай плыні інфармацыйных паняццяў пачувалі сябе, нібы рыбы ў вадзе, хіба што самыя прасунутыя праграмісты. А я ўзгадваў сельскага бібліятэкара ў "безінтэрнэтнай" установе, што знаходзіцца дзесяці паміж Асвей і Сапоцкінам, ды ціха сумаваў.

Рэгіёны ў бібліятэчным блоку выступоўцаў прадстаўляў толькі вучоны сакратар Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі Юрый Максіменка. Ён распавядаў пра інфармацыйныя рэсурсы ўласнай генерацыі. Аказваецца, самы запатрабаваны чытачамі сайт прысвечаны жыццю і творчасці пісьменніка-земляка Івана Навуменкі. Вось вам і адказ на пытанне "Чыё імя замест Леніна мусяць насіць Гомельская абласная бібліятэка". Думаецца, гэтае выступленне паслухалі б з вялікай карысцю для сябе бібліятэкары з рэгіёнаў, бо пісьменніцкіх інтэрактыўных сайтаў недаравальна мала нават на ўзроўні райбібліятэк. Пра сельскія і гаворкі пакуль няма...

Сярод "музейных" прамой уразіла прэзентацыя "антыкрызіснай" праграмы намесніка дырэктара Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь Аляксандра Храмога. Мяркуючы па ўзроўні крэатыўнасці новага кіраўніцтва ўстановы, музею нядоўга суджана заставацца ў статусе аўтсайдара. Дык вось, намеснік дырэктара пераканана казаў пра перспектывы інфарматызацыі музея і ўзаемадзеянне з патэнцыйнымі карыстальнікамі новых электронных паслуг. У наступным нумары "К" мы змесцім усё слухнае і практыкаарыентаванае, што прагучала на семінары. Але сутнасць выступлення Аляксандра Храмога зводзілася да таго, што Мінск абсалютна не прыстасаваны ў інфармацыйным аспекце да турыстычна-экскурсійнага абслугоўвання. А сённяшні замежны турыст (чытай — балельшчык хакейнага Чэмпіянату свету 2014 года) прывычаіўся асвойваць новыя тэрыторыі прафесійна падрыхтаваным: з папярэднім веданнем, у якім гатэлі будзе жыць, у якім рэстаране — вчэраць і якія музеі мэтава наведае. Такой комплекснай электроннай інфармацыі пра сталіцу проста няма. Нясвіж і Мір, па словах намесніка дырэктара Нацыянальнага гістарычнага музея, у гэтым плане выгадна адрозніваюцца ад Мінска.

І выступоўцы з Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Нясвіж" і Музея "Замкавы комплекс "Мір" доказна гэта пацвердзілі на прыкладзе, скажам, выкарыстання тэхналогій QR-кода і развіцця інтэрактыўнай рэкламы...

Выступленне дырэктара Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіла Рыбакова аказалася хоць і "пазажанравым", але пераканала і бібліятэкараў, і музейшчыкаў, што надышоў час пераходзіць ад шматзначных дэкларацый да канкрэтных спраў. Відэаканферэнцыі з удзелам замежных беларускіх суполак, да прыкладу, сталі для РЦНК калі не будзённасцю, дык цалкам дасягальнай явай.

Я.Р.

Фота Юрыя ІВАНОВА

"Помнік, які ахоўваецца дзяржавай"?

Panasiuk:

— На Брэстчыне цяпер ці не асноўная тэма — узбудаванне сельскіх саветаў. Цэнтрамі становяцца, натуральна, аграгарадкі. Ці будзе мець мясцовы сельскі Дом культуры статус юрыдычнай асобы, ці не — асаблівага значэння не мае. Галоўнае, што такая ўстанова здольная ўплываць на культурную палітыку цэлага "куста" бліжэйшых вёсак, у тым ліку — і маланаселеных. А гэта, пагадзіцеся, аптымальная стратэгія сацыяльнага развіцця сельскіх тэрыторый.

Admin:

— Маеце на ўвазе, што ёсць магчымасць бензін эканоміць, калі маршруты мабільных канцэртных груп пралягуць не ад райцэнтраў, а ад сельсаветаў?

Panasiuk:

— А гэта таксама вельмі істотна! І пры такім раскладзе любы "куставы" работнік культуры павінен працаваць у самым шчыльным кантакце з кіраўніцтвам сельвыканкама. Тады і з транспартам праблем не будзе. Словам, эканомія — відавочная. Але, апрача выдаткаў, кожнага з нас павінен турбаваць і высокі аўтарытэт сельскага работніка культуры, ад намаганняў якога і залежыць далейшы лёс беларускай вёскі.

Karolka:

— На Старадарожчыне работнікі культуры імкнуцца наладзіць партнёрства з кіраўніцтвам сельсагаспадарчых прадпрыемстваў. Летась, да прыкладу, "аграрнікі" дапамаглі набыць нам два камплекты музычнай апаратуры. Мяркую, у такім уззаемадзеянні — будучыня нашага сяла.

"Апаратура нас задавальняе. У раёнах вобласці існуе праблема іншага кшталту: маіх калег — кіраўнікоў аўтаклубаў не надта задавальняюць памеры мікрааўтобусаў. Занадта ўжо дробны канцэртны дэсант з-за гэтага атрымліваецца..."

якім сёлета пацвердзілі ўжо дзевяць краін... А вось музея не маем у райцэнтры і па сёння...

Admin:

— У 2010 годзе "К" пісала пра гэту праблему. А што замінае пераўтварыць кляштар XIX стагоддзя ў доўгачаканы музей?

Dudarava:

— Грошы нам летась выдаткавалі. Абласное ўпраўленне капітальнага будаўніцтва вызначыла для нас і генеральнага падрадчыка — будтрэст № 18 з Оршы. 256 мільёнаў рублёў было асвоена на карэкціроўцы праектнай дакументацыі. А 400 мільёнаў, прызначаныя для рэканструкцыі будынка, падрадчык асвойваць адмовіўся. Маўляў, іншай працы ў яго шмат. Мы абласное УКБ пісьмамі закідалі. У першым квартале ніякіх зрухаў не адбылося. Электронныя таргі па выбары падрадчыка прызначаны на 4 красавіка, і абдуцця яны толькі 7 мая. Карацей, зноў губляем час.

Zabauski:

— А я бы зараз не пра кантрасты паміж горадам і вёскай казаў, а пра тое, што тэхнічнае забеспячэнне аграгарадка патрабуе пастаяннага абнаўлення. Так, у СДК аграгарадка "Вяззе" — чатыры камп'ютары, што дазваляе нам актыўна асвойваць інтэрнэт-прасторы, прасоўваць уласны арт-прадукт у сацыяльнай

нансаванне яе было прыпынена ў свой час з-за няпростай эканамічнай сітуацыі ў краіне. І вось, урэшце, на чацвёрты квартал нам выдаткоўваецца 400 мільёнаў для доўгачаканага завяршэння праектна-каштараўскай дакументацыі па рэстаўрацыі палаца. Аб'ект знаёмы ці не кожнаму ў рэспубліцы, але дзейным брэндам горада і раёна, на жаль, так пакуль і не стаў.

■■■

Ад рэдакцыі. Было б дзіўна, калі б на такое глабальнае пытанне "Як захаваць беларускую вёску?", мы атрымалі б сёння канкрэтны і адназначны адказ. Колькі суразмоўцаў, столькі і пунктаў гледжання. Неаспрэчным, як думаецца, застаецца адно: словы "вёска" і "культура" ў дадзеным выпадку — сінонімы. І для таго, каб вяскоўцы лад жыцця не пераскочыў знянацку ў фармат легенд і паданняў, варта надаць рэгіянальнай культуры статус дзяржаўнай каштоўнасці, а сельскаму клубу — дзейснага панамоцтва захавання і развіцця гэтай каштоўнасці. У адваротным выпадку працэс аптымізацыі стане бясконцым і разбуральным. Памяць мы так-сяк вучымся ахоўваць. А яву?

Матэрыялы он-лайн-канферэнцыі падрыхтаваў Яўген РАГІН

Паважаныя чытачы! Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах сённяшняга нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77 або на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97, **абмяркоўвайце** тэму на www.facebook.com/kimpressby, www.twitter.com/kultura_by/

Спявае Камерны жаночы хор
Лідскага музычнага каледжа
(першая прэмія).

У Жодзіне адбыўся VII Міжрэгіянальны фестываль харавога мастацтва "Ад Шчырага сэрца". Сваю назву ён атрымаў у памяць пра хормайстра Палаца культуры "БелАЗа" Эдуарда Шчырага — аўтара многіх песень і хораў, выкананне якіх з'яўляецца для ўдзельнікаў свята абавязковым.

Перыяд заняпаду мінае

Колькі хораў пацягне "БелАЗ"?

Сярод 27-мі дасланых заявак аргкамітэт на чале з дырэктарам Палаца Генадзем Смольскім адабраў сем хораў і столькі ж вакальных ансамбляў — у адпаведнасці з "парадкавым нумарам" фестывалю. Але супрацоўніцтва ПК з дырэкцыяй "БелАЗ-холдынга", Мінскім абласным цэнтрам народнай творчасці і Мінскай гарадской арганізацыяй Беларускага прафсаюза работнікаў культуры так і хочацца назваць яшчэ адным ансамблем — за падтрымку "салістамі" адно аднаго. А дзейнасць работнікаў самога Палаца ў час свята і яго паўнамоцтваў — такім жа зладжаным "хорам", дзе чуваць не асобныя галасы тых, хто "цягне коўдру" на сябе, а агульнае роўнае, збалансаванае гучанне — канчатковы мастацкі вынік.

Журы на чале з народным артыстам Беларусі, прафесарам Міхасём Дрынеўскім адзначыла, што конкурсны ўзровень сёлета быў значна вышэйшы, чым калі-небудзь раней. А галоўнае — больш пераканаўчымі аказаліся менавіта харавыя калектывы. Адчувалася,

што перыяд іх заняпаду паступова мінае — у тым ліку, дзякуючы і фестывальнаму руху ў гэтай галіне, што дае калектывам дадатковы стымул да развіцця. Ансамблі ж, на жаль, пачалі страчваць былую спрактыкаванасць. Знікла і само разуменне таго, што такое ансамбль і чым ён адрозніваецца ад хору. Некаторыя калектывы называюць сябе ансамблямі адно з-за невялікай колькасці ўдзельнікаў. Але тыя ж дзесяць-дваццаць чалавек могуць быць і камерным хорам! Сапраўдны ж вакальны гурт павінен складацца з салістаў, галасы якіх не губляюцца ў агульнай музычнай тканіне, а складаюць свой індывідуальны арнамент. Гэтым якасцям у поўнай меры адпавядала "Берагіня" са Стоўбцаў (першая прэмія). Кампазіцыя "Маміна сэрца", напісаная кіраўніком калектыву Тамарай Барахавай на верш Васіля Жуковіча, спалучала пранікнёную меладэкламацыю з джазавымі павевамі, мяккія квартэты акорды — з дробным падгалосачным вязьмом. Здавалася б,

Старшыня журы М.Дрынеўскі і кіраўнік хору
"Мазаіка" Ж.Ялфімава (гран-пры).

сімвалам брутальнасці маглі стаць вайскоўцы — вакальны гурт аркестра Інстытута пагранічнай службы Беларусі на чале з Аляксандрам Важнікам (другая прэмія). Але калектыву спыніў пераважна на лірычным рэпертуары. І дадаўшы да яго казацкую песню са свістам, трактаваў усе творы надта буйнымі

штрыхамі, хаця высокі прафесіяналізм удзельнікаў (з кансерваторскай адукацыяй!) дазваляў зрабіць усё куды больш музыкальна.

Гран-пры справядліва атрымаў змешаны акадэмічны хор "Мазаіка" Магілёўскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М.Рымскага-Корсакава, які ўразаў яркімі паўнагучнымі фарбамі. Кіраўнік калектыву Жанета Ялфімава — прызваны спецыяліст у галіне спеўнага мастацтва (можна без падказкі зразумець, хто быў першым і галоўным настаўнікам яе сына, знакамітага Пятра Ялфімава). На мінулым такім фестывалі яе хор атрымаў першую прэмію, а яна была адзначана за лепшую апрацоўку песні Э.Шчырага. Магілёўшчына трымала першынства і ў "камандным заліку": у фінал адтуль выйшлі чатыры калектывы (столькі ж — з Міншчыны, два — з Віцебшчыны, па адным — з астатніх абласцей і сталіцы).

На вышэйшую ўзнагароду маглі б прэтэндаваць і такія калектывы, як Камерны жаночы хор Лідскага дзяржаўнага музычнага каледжа пад кіраўніцтвам Людмілы Пясецкай (першая прэмія), Камерны хор "Праабражэнне" Барысаўскай дзіцячай музычнай школы мастацтваў на чале

з Сяргеем Пракопчыкам (другая прэмія). Але першаму, пры ўсёй тонкасці інтэрпрэтацыі, часам не хапала еднасці формы і, галоўнае, каларыстычнасці гучання ў ніжнім рэгістры. Другі ж калектыв у сілу сваёй спецыфікі амаль цалкам, за выключэннем абавязковай песні, быў засяроджаны на духоўнай музыцы — у той час, як конкурсная праграма гэтага фестывалю патрабуе максімальнай разнастайнасці.

Прыемна, што вельмі "ўзрос" калектыву гаспадароў — Народная харавая капэла імя Э.Шчырага ПК "БелАЗ", якую ўзначальвае Галіна Каліннікава. З'явіліся маладыя твары, больш выйгрышным і разнастайным стаў рэпертуар, дзе ўзніклі песні ў суправаджэнні ансамбля народных інструментаў. На жаль, менавіта выбар твораў, а часам і не лепшыя іх апрацоўкі заставаліся самым слабым звяном калектываў. Між тым, харавы рэпертуар — надзвычай багаты! І магчымасці папаўняць яго з густам, фантазіяй, улікам выканальніцкіх асаблівасцей — бязмезныя.

Сярод твораў Э.Шчырага часцей за ўсё абіраліся "Адпяваюць лебедзі". Яны гучалі ў конкурсе ажно восем разоў! Прычым абсалютна па-рознаму, што не магло не радаваць. Некаторыя калектывы спявалі нават не адну, а дзве песні з шэрагу абавязковых. Дзякуючы фестывалю, творчая спадчына аўтара жыве. А харовае мастацтва набывае ўсё больш прыхільнікаў — і сярод слухачоў. Свята традыцыйна завяршаецца песняй Э.Шчырага на словы А.Казюкі "Беларусь — мая любоў". Наспеў час да зводнага хору ўдзельнікаў далучаць і залу: дастаткова толькі надрукаваць тэкст у праграмцы, што раздаецца публіцы пры ўваходзе ў залу.

Надзея БУНЦЭВІЧ,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Жодзіна — Мінск

Сцэна са спектакля
"Брык і Шуся шукаюць лета".

Артысты першага спектакля ўжо з'яўляюцца на сцэне. І паліяць. Восем тэатральных калектываў горада, што стварылі свае спектаклі паводле твораў айчынных аўтараў па-беларуску. Хіба не з'ява для горада, надзвычай ашчаднага на выкарастанне роднай мовы ў шырокім асяроддзі?

Такія розныя творы, такія розныя героі, такія непадобныя да нікога артысты — але з'яднання творчым памкненнем, роднай мовай і любоўю да тэатра. Умоўна спектаклі канкурсантаў можна падзяліць на тры блокі: лёгкія і рухавыя, разважліва-філасофскія і пастаноўкі на ваенную тэматыку.

Да першага, на маю думку, належаць тры спектаклі. Гэта, па-першае, "Брык і Шуся шукаюць лета" Таццяны Сівец у пастаноўцы тэатральнага калектыву "Прэм'ера" Цэнтра творчасці дзяцей і моладзі Кастрычніцкага раёна

Што іх хвалюе?

Пытанні "Школьнага тэатра-17"

Падлетак — гэта заўжды складана. Такое распаўсюджанае меркаванне. І яно, магчыма, слушнае. Але... Юнацтва дыхае на поўныя грудзі і бясконца верыць у сябе, безумоўна прымае ці не прымае свет. Менавіта таму немагчыма заставацца "па-за", калі на сцэне пражываюць жыцці артысты школьных тэатраў. Ён яшчэ не пабыў у руках прафесіянала тэатра, ён яшчэ не ведае, як спрашчаюць жыццё на сцэне штампы і "прыёмчыкі". Рату іх, лёс, ад дурной навуцы, забойства ідэі і памкнення. Такія думкі круціліся ў галаве, калі мне пашчасціла глядзець спектаклі фіналістаў конкурсу сцэнічных чытанняў "Школьны тэатр-17", які па добрай традыцыі праходзіў у Віцебску — у Коласаўскім тэатры.

Віцебска, які атрымаў прыз за другое месца і лепшыя касцюмы. А выканаўца ролі Вароны Карына Лявонава ўзнагароджана дыпламам за лепшую жаночую ролю. Другі — "Калі застыпае певень" Георгія Марчука ў выкананні артыстаў гімназіі № 8 абласнога цэнтра, уганараваны дыпламам за першае месца і два дыпламы за лепшую мужчынскую (Андрэі Кузьміноў — Таўкачык) і жаночую (Марыя Андрэева — Тэля) ролі. Нарэшце — пастаноўка гімназіі № 1 — "Янук, рыцар Мятлушкі", што ўразаў журы арыгінальнасцю сцэнічнага вырашэння і добрай харэаграфіяй.

Гран-пры фестывалю атрымаў адзін са спектакляў другога блока. Гэта пастаноўка гімназіі № 2 Віцебска паводле п'есы Янкі Купалы "Раскіданае гняздо". Журы было настолькі ўражана прачытаннем твора і рэалізацыяй яго на сцэне, што дадаткова да Гран-пры яго старшыня Валерыі Анісенка (дырэктар — мастацкі кіраўнік Тэатра імя Якуба Коласа) заснаваў яшчэ адзін прыз — "За педагогіку рэжысуры", які прысуджаны кіраўніку тэатральнай студыі гімназіі № 2, настаўніку беларускай мовы і літаратуры Эле Петра-

чэнка. "Раскіданае гняздо" ўразаў не толькі сваёй глыбінёй, мінімалістычнасцю сцэнічнага рашэння, цудоўнымі работамі маладых артыстаў (журы адзначыла ўсіх трох удзельнікаў спектакля — Кацярыну Рэзнічэнка, Міхайла Васільева і Вольгу Нікіціну), але і дакладна адпавядала фармату фестывалю. Яшчэ два

спектаклі другога блоку — гэта эцюд "Развагі пра жыццё" па матывах "Старадаўняй казкі" Юрыя Куліка ў пастаноўцы калектыву віцебскай СШ № 4, які атрымаў прыз за першае месца, а выканаўца ролі Д'ябла (Глеб Лускін) — прыз за лепшую мужчынскую ролю, і надзвычай сучасная пастаноўка СШ № 46 "Осы" Анатоля Дзялендзіка, што адзначана прызам за трэцяе месца.

Спектаклі "Балота" Васіля Быкава (трэцяе месца) калектыву СШ № 28 і "Трэба жыць!" паводле п'есы Аляксея Дударова "Радавыя" ў пастаноў-

Сцэна са спектакля
"Раскіданае гняздо".

цы СШ № 31 (другое месца) утварылі трэці жанравы блок. Не ведаю, як дакладна акрэсліць уражанне, якое стварае малюнак, калі тры школьнікі ў вопратцы ваенных часоў ды, адчувалася, з позіркамі, працяглымі хваляваннямі і тагачаснымі, і сучаснымі праблемамі, па-быкаўску вядуць спектакль сцэна за сцэнай і не адпускаюць глядача да апошняй страшнай хвіліны.

Два дні хваляваліся кіраўнікі, артысты, нервова па закулісі хадзіў рэжысёр чытанняў — заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Вячаслаў Грушоў. Галоўны мастак тэатра Святлана Макаранка стварала атмасферу на сцэне, артыстка Зінаіда Гурбо кіравала працэсам, рэжысёры, манціроўшчыкі, гукааператары чакалі ўмоўных сігналаў, але самы вялікі клопат і мноства турбот леглі на плечы ініцыятара і арганізатара фестывалю "Школьны тэатр-17" Святланы Дашкевіч. Неводнае пытанне не засталася нявырашаным, ныводзін з удзельнікаў не абдзелены ўвагай. Толькі Святлане Дашкевіч добра вядома, колькі высілкаў і намаганняў каштуе зладзіць гэты форум у горадзе.

Фестываль не можа трымацца на адным чалавеку. Яму патрэбна падтрымка. Прынамсі, фінансавая. Прыз на тэатральным фестывалі — гэта вялікая памяць для пачаткоўца. Але ж і на яго патрэбны сродкі. "Школьны тэатр" — унікальны, не шараговы праект. Ён неабходны гораду, бо робіць яму гонар. А галоўнае — неабходны юнакам і дзяўчатам, якія маюць жаданне выказацца на роднай мове пра тое, што цяпер іх хвалюе.

Марына ПЯТРОВА, кіраўнік
літаратурна-драматычнай
часткі Нацыянальнага
акадэмічнага драматычнага
тэатра імя Якуба Коласа

Сярод аптытных — маладая сям'я, рабчыя, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, перасяленец з тэрыторыі, забруджанай радыёнуклідамі, супрацоўнікі ўстаноў культуры. Некаторыя з іх з ахвотай дзяліліся сваімі ўспамінамі, большасць жа — з розных прычын адмаўлялася фатаграфавання і расказваць пра сваё жыццё. Тым не менш, за некалькі гадзін напружанай працы былі сабраны разнастайныя матэрыялы — фотаздымкі людзей на фоне гарадскіх аб'ектаў, аўдыязапісы, якія ляглі ў аснову "хот-спотаў" — актуальных музейных выставак, што набылі вялікую папулярнасць у Швецыі.

Патлумачыць запатрабаванасць падобных праектаў пагадзіўся Самуэль ТЭЛІН, куратар аддзела выставак Музея Мальмё. Па яго словах, прыкладна дзесяць гадоў таму яго ўстанова атрымала даручэнне распрацаваць выставачныя метады, якія маглі б даць музеям інструменты для працы з актуальнымі для грамадскасці тэмамі. Адзін з такіх метадаў і атрымаў назву "хот-спот" ("гарачая кропка").

На думку Самуэля Тэліна, мэта "хот-спотаў" — падштурхнуць музей заняць сваю пазіцыю, адважыцца ўздымаць супярэчлівыя пытанні, гарачыя і актуальныя ў грамадстве. Лічыцца, што пры дапамозе альтэрнатыўных адказаў, раскрыцця новых перспектыв у дачыненні да вострых і актуальных праблем (у тым ліку, сферы культуры, экалогіі, аховы здароўя), запрашэння людзей класіфікаваць свой погляд на нейкія пытанні музей зможы прыцягнуць публіку і зрабіць свой унёсак у дэбаты, што адбываюцца ў грамадстве. Экспазіцыя "хот-спот" факсіруецца на актуальным, набалелым грамадскім пытанні. Яе тэма можа быць як мясцовага, так і нацыянальнага альбо міжнароднага характару. Галоўная ідэя новага метаду накіравана на тое, каб музей быў гатовы да прыняцця хуткіх рашэнняў адносна вострых пытанняў сучаснасці, а не планавы іх асвятленне ў доўгатэрміновай перспектыве.

У якасці партнёраў музеяў, мяркую Самуэль Тэлін, могуць выступаць, у тым ліку журналісты, выкладчыкі ўніверсітэтаў, мастакі і літаратары. Самае ж галоўнае, "хот-спот" павінен быць даступным для грамадскасці і прапаноўваць магчымасці для ўзаемадзеяння.

Так цягам семінара беларускія музейшчыкі стварылі некалькі пілотных "хот-спотаў", адзін з якіх, да прыкладу, быў прысвечаны перспектывам развіцця культурнага ландшафту Мінска — праз фотаздымкі

Для многіх з нас гісторыя, асабліва адлюстраваная ў музеі, асацыюецца, найперш, з мінуўшчынай. А што мы ведаем пра XX стагоддзе, ці дэталёва бачым змены апошніх дзесяцігоддзяў? Сёння даць грунтоўны адказ здолее далёка не кожны. Пераканацца ў гэтым змаглі айчынныя музейшчыкі — удзельнікі семінара-практыкума "Культурная спадчына сучаснага грамадства", зладжанага беларускім і шведскім камітэтам ICOM сумесна з Інстытутам культуры Беларусі і прысвечанага праблемам дакументавання, даследавання ды экспанавання сучаснасці. Разам са шведскімі калегамі айчынныя спецыялісты музейнай справы правялі пялявыя даследаванні ў Заслаўі і Мінску, пад час якіх зрабілі аптытанне жыхароў, каб даведацца, як яны ўспрымаюць змены ў жыцці горада.

"Хот-спот" — рэакцыя музея

савецкага часу з архіваў аўтараў выстаўкі, сучасныя, часам правакацыйныя, выявы горада, а таксама, дзякуючы матэрыялам сустрэч з мінскімі скульптарамі, аптытаннем мінчан.

Кастусь АНТАНОВІЧ
На здымку: пад час аднаго з "хот-спотаў" у Беларусі. Фота аўтара

Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы. Не пакінула абыякавым экскурсія па Мінску, паездка ў Заслаўе. Калі ж казаць пра семінар, то спадабалася, як добра папрацавалі беларускія музейшчыкі пад час пялявых даследаванняў, у стварэнні "хот-спотаў".

А.Р.: — Самыя вялікія ўражанні пакінула знаёмства з гісторыяй мінскага гета. Я нават не здагадалася, што ў Мінску пад час Другой сусветнай вайны змяшчаўся канцэнтрацыйны лагер, колькі людзей было закатавана... Мы даведаліся, што давалося перажыць бе-

ларускім жанчынам пад час вайны. На жаль, пра гэта мала хто кажа. У асноўным ідзе размова пра герояў, але не, скажам, пра звычайных жанчын, і на плечы якіх ляглі цяжары вайны. Гэта "белая пляма" ў гісторыі Еўропы XX стагоддзя наогул. Зараз, праз столькі гадоў пасля вайны, патрэбны вялікія рэсурсы, каб зафіксаваць успаміны жывых сведак тых драматычных падзей.

— А што вы параілі б беларускім музейшчыкам у справе фіксавання нашай сучаснасці?

А.Р.: — Яшчэ адна група соцыуму, чые ўспаміны трэба асабліва захоўваць, — перасяленцы з забруджаных Чарнобылем рэгіёнаў. У Швецыі многія мяркуюць, што тая трагедыя выключна ўкраінская бяда і да Беларусі ніякага дачынення не мае. Спадзяюся, новыя кантакты, якія беларускія музеі будуць мець з нашымі ўстановамі, дазволіць актуалізаваць сапраўдны стан спраў. Мы спадзяёмся, што можам зрабіць унёсак, каб каштоўныя ўспаміны захаваліся і дайшлі да сусветнай грамадскасці.

Як ацэньваюць свой візіт у Беларусь шведскія музейшчыкі, якія тэмы іх усхвалявалі і што можна зрабіць для пазнавальнасці нашай краіны ў Швецыі? З гэтымі пытаннямі карэспандэнт "К" пад час адной з кавяпаўз звярнуўся да этнолага, начальніка аддзела дакументацыі Музея горада Стэгольма Ганны УЛЬФСТРАНД, а таксама Анэт РУСЭНГРЭН — пісьменніцы, этнолага, колішняга супрацоўніка Паўночнага музея ў шведскай сталіцы.

На футбол ці ў музей?

Г.У.: — Нам вельмі цікавая гісторыя Беларусі. На жаль, мы мала ведаем пра вашу краіну, а таму ўся паездка для мяне — сурьезнае адкрыццё. Я шмат даведалася пра Мінск, беларускую культуру, пазнаёмілася з сучасным побытам мясцовых жыхароў, а таксама атрымала звесткі пра тое, як беларусы жылі ў савецкія часы.

А.Р.: — Я мела ўяўленне пра жыццё ў СССР. Але ўжо больш за 20 гадоў прайшло з моманту распаду Савецкага Саюза і цяпер вялікі інтарс выклікае ўсё тое, што адбываецца ў культурным жыцці Беларусі. Зразумела, за час кароткачасовага візіту я пазнаёмілася з вашай краінай павярхоўна. А таму ў будучым хочацца даведацца пра Беларусь больш падрабязна. Спадзяюся, што гэта не апошняя паездка.

— Што вас уразіла ў культурным жыцці сучаснай Беларусі?

Г.У.: — Мне было цікава сустрэць сваіх калег, абмяняцца прафесійным вопытам, даведацца, як беларускія спецыялісты бачаць сучасны музей. Вельмі ўразіў візіт у

Рэйтынг ідэй з інтэрнэт-прасторы

Віртуальная Карта

Марына БАРСУКОВА,
дырэктар
Веткаўскай цэнтральнай
бібліятэчнай сістэмы

Уважліва чытаю публікацыі пад рубрыкай "Рэйтынг ідэй...". Досвед калег іншым разам вельмі дапамагае ў працы. Вырасла падзяліцца вопытам нашай цэнтральнай бібліятэкі.

1. Знайсці праект у Сеціве

15 верасня 2011 года, у Дзень бібліятэк, на базе Веткаўскай цэнтральнай бібліятэкі быў адкрыты Цэнтр доступу да інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. Падзея стала вынікам рэалізацыі праекта міжнароднай тэхнічнай дапамогі "Развіццё міжнароднай даследчай і інфармацыйнай сеткі па Чарнобылю" (ICRIN). Знайсці ўсе дадзеныя гэтай дабрачыннай ініцыятывы вы можаце ў Сеціве.

Дык вось, Цэнтр быў створаны ў нас для ўсебаковай падтрымкі насельніцтва, што пражывае на тэрыторыях, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. Інакш кажучы, Цэнтр дапамагае эфектыўна выкарыстоўваць інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі і атрымліваць дакладныя звесткі з самых розных крыніц пра сацыяльна-эканамічнае развіццё, умовы навакольнага асяроддзя, радыяцыйную бяспеку і здаровы лад жыцця.

2. Паслуг стала больш

У Цэнтры — пяць камп'ютараў, аб'яднаных у лакальную сетку з дапамогай бесправяднага маршрутызатара. Ёсць навушнікі з мікрафонам, вэб-камеры, выхад у Інтэрнэт. Жыхары Веткаўшчыны могуць карыстацца ўсім гэтым бясплатна цягам трох гадоў. А ёсць яшчэ і прэзентацыйнае, мультымедыйнае абсталяванне, якое дазваляе значна пашырыць спектр паслуг і павялічыць колькасць бібліятэчных наведвальнікаў. Сучасныя тэхналогіі — прадукт гарантавана запатрабаваны.

3. Уласная электронная скрыня

У чытачоў нашай бібліятэкі ёсць магчымасць карыстацца відэасувяззю, завесці ўласную электронную скрыню, асвойваць інтэрнэт-прасторы. Сярод паслуг — ксеракапіраванне, сканіраванне, запіс інфармацыі на флэш-карты ці электронны носьбіт, раздрукоўка на каляровым і чорна-белым прынтарах. Ёсць пераплётная машына, разак для паперы, ламінатар. Мы можам цяпер вырабляць уласную прадукцыю: календары, паштоўкі, закладкі і г. д.

І Цэнтр наш запатрабаваны не толькі ў моладзі, але і ў людзей старэйшага пакалення. У іх ёсць магчымасць саманавучання з самым шырокім выкарыстаннем абсталявання Цэнтры.

4. Скайп-лекцыі

Летась Цэнтр даабсталяваны мультымедыйным праектарам, экранам для правядзення інфармацыйнай работы з насельніцтвам. Можна рабіць прэзентацыі, ладзіць скайп-лекцыі, кіналекторыі. Пры дапамозе ноўтбука мы рыхтуем выязныя інфармацыйныя мерапрыемствы, да прыкладу, пра здаровы лад жыцця, ці дэманструем фільмы пра падзеі ў раёне. Для такіх выездаў на сяло выкарыстоўваем бібліобус, які абслугоўвае 19 маланаселеных пунктаў Веткаўшчыны. Вяскоўцы могуць карыстацца пры гэтым Інтэрнэтам.

У верасні-снежні мінулага года мы праводзілі семінары-трэнінгі "Навучанне асновам выкарыстання Інтэрнэта" для людзей сярэдняга веку. У сваю чаргу Беларускае аддзяленне Расійска-беларускага інфацэнтры па праблемах наступстваў катастрофы на ЧАЭС, абпіраючыся на матэрыялы такіх цэнтраў, як наш, развівае на сайце www.rbic.by інфармацыйную пляцоўку, дзе можна знайсці сцэнарыі ўрокаў, канцэпцыйны правядзення мерапрыемстваў і іншыя распрацоўкі.

5. Відэа-круізы

Праект развіваецца. Ёсць планы па яго ўдасканаленні. У перспектыве плануем стварыць Карту гісторыка-культурнай спадчыны Веткаўшчыны. Тут будуць адлюстраваны помнікі гісторыі, культуры, археалогіі, зафіксаваны нашы ўнікальныя абрады. А ўяўляецца, якой атрымаецца Карта з адлюстраваннем рамястваў і народных умельцаў раёна? Мяркую маляўніча прэзентаваць на ёй вышыўку, ткацтва, разьбу па дрэве... У перспектыве — і стварэнне блока з відэафільмамі пра раён і Ветку.

— Але ці будзе цікава шведам пазнаёміцца з беларускай гісторыяй XX стагоддзя, нашай этнаграфіяй, культурнай спадчынай?

Г.У.: — На жаль, вельмі мала шведў прыязджае ў Беларусь, хаця, пераканана, для большасці маіх суйчыннікаў гэта было б вельмі цікава. Да ўсяго, калі чалавек ездзіць у якасці турыста, ён выбірае тую краіну, куды прасцей дабрацца. Тым не менш, утвўнена: у Швецыі будуць запатрабаваны ды набудуць шырокі рэзананс і выстаўкі беларускіх музеяў.

А.Р.: — Нашы музеі маюць магчымасць не толькі праводзіць выстаўкі, але і семінары, дэманстраваць фільмы, арганізоўваць абмеркаванні, прысвечаныя культуры Беларусі. Спадзяюся, што ў найбліжэйшай перспектыве такія праекты ажыццявяцца. На гэта мы вельмі разлічваем.

— Дык хто асноўныя наведвальнікі шведскіх музеяў?

А.Р.: — Вялікую групу наведвальнікаў шведскіх музеяў складаюць жанчыны сталага ўзросту. Дзіўна, але дзякуючы разнастайным праектам гэта аўдыторыя — асноўныя спажыўцы культуры ў Швецыі.

Г.У.: — А дзякуючы шматлікім інтэрактыўным выстаўкам да нас з ахвотай прыходзіць нямагла дзяцей. Разам з тым, сёння назіраецца павелічэнне колькасці прадстаўнікоў рабочага класу. Цікавы факт: у Швецыі больш людзей ходзіць у музеі, чым на футбольныя матчы.

Фота рабінзона XX стагоддзя

У мінулым годзе шырока адзначаліся ўгодкі нашых беларускіх песняроў Янкі Купалы і Якуба Коласа. А сёла — 130-годдзе з дня нараджэння аднаго з пачынальнікаў беларускай дзіцячай літаратуры Янкі Маўра (Івана Міхайлавіча Фёдарава).

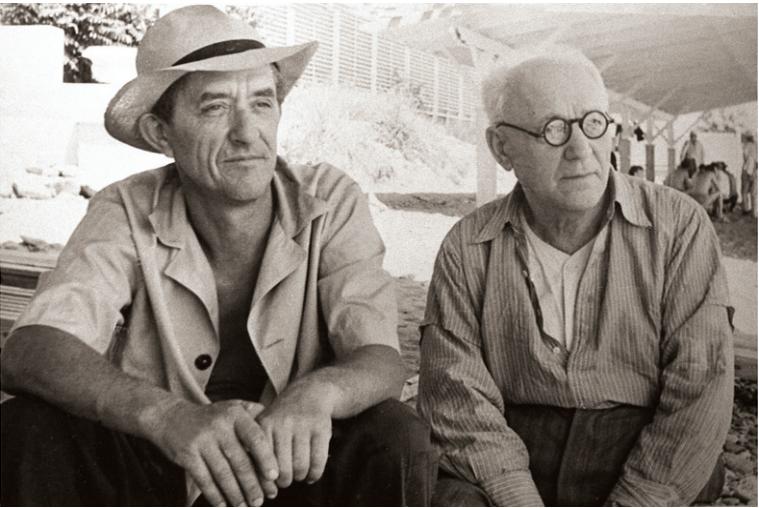

У Беларускім дзяржаўным архіве кінафотафонадакументаў захоўваюцца цікавыя аўдыявізуальныя матэрыялы, якія адлюстроўваюць жыццёвы і творчы шлях Маўра. Гэта, перш за ўсё, фотакарткі: партрэты пісьменніка розных гадоў, яго здымкі з сям'ёй, з сябрамі, сярод сваіх чытачоў, калег-пісьменнікаў.

З фонадакументаў у архіве захаваны запіс прамовы Янкі Маўра на вечарыне, прысвечанай 60-годдзю першага выступлення ў друку Якуба Коласа. Маецца таксама радыёперадача "Любімы пісьменнік беларускай дзятвы", прысвечаная 85-годдзю Маўра. Ёсць у нашай фанатэцы і апавяданне "Слёзы Тубі" выкананае народным артыстам Беларусі і СССР Віктарам Тарасавым.

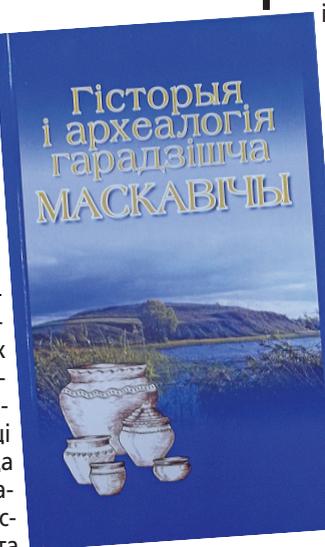
Што да кіна- і відэадакументаў пра літаратара, то гэта — кінафільм "Астравы капітана Маўра", тэлестужка "Янка Маўр" і відэафільм "След дзяцінства", а таксама шэраг кіначасопісаў "Савецкая Беларусь" і "Піянер Беларусі", асобныя сюжэты і эпизоды якіх прысвечаны Я.Маўру.

Алена ПАЛЯШЧУК, галоўны архівіст аддзела навуковага выкарыстання дакументаў і інфармацыі БДАКФД На здымках з фондаў Беларускага дзяржаўнага архіва кінафотафонадакументаў: настаўнік Мінскай прыватнай гандлёвай школы Іван Фёдараў з жонкай Варварай Фёдараўнай і дзецьмі (Мінск, 1916 г.); пісьменнікі Янка Маўр (справа) і А. Міронаў на пляжы ў Кактэбелі (Крым, 1956 г.).

Маскавічы — археалагічны эталон

На гэтым тыдні адбылася прэзентацыя зборніка навуковых артыкулаў "Гісторыя і археалогія гарадзішча Маскавічы".

Гэта калектыўная праца беларускіх археолагаў і навукоўцаў іншых спецыяльнасцей, якія так ці інакш спрычыніліся да вывучэння ўнікальнага гарадзішча на Браслаўшчыне. А яшчэ гэта падарунак вядомаму археолагу, першаадкрывальніку і асноўнаму даследчыку Маскавічаў Людміле Дучыц да яе юбілею, што адзначаўся не так даўно.

Людміла Дучыц раскапала больш як паўтысячы курганоў у Паўночнай і Цэнтральнай Беларусі. А яшчэ яна вывучала камяні-скавалі, камяні-"краўцы", каменныя крыжы, строі жыхароў старадаўняй Беларусі, этнапсіхалогію

і шмат што яшчэ. На яе творчым рахунку — працоўка новых для Беларусі метадаў палявых даследаванняў. Па ініцыятыве Дучыц у нас з'явілася падводная археалогія: аквалангісты даследавалі "шэльф" Маскавіцкага гарадзішча. У кнізе прыведзены спіс навуковых справаздач Л.Дучыц і бібліяграфічны паказальнік ейных прац з 1977 па 2012 год.

Што ж да гарадзішча Маскавічы, дык спецыялісты лічаць яго эталонным сярэднявечным археалагічным помнікам XI — XIII стагоддзяў. Для гістарычнай навукі нашай краіны Маскавічы маюць такое значэнне, як Старая Ладага для Расіі. Гэта памежны край Полацкай дзяржавы, зона этнакультурных кантактаў

славян і балтаў. Тут выразна прасочваецца нармандская прысутнасць у нашай гісторыі. Людміла Дучыц працавала на аб'екце з 1976 па 1988 год і ўскрыла плошчу ў 2 600 квадратных метраў пры магутнасці культурнага пласта ад 0,3 да 1,2 метра. Яна ж дамаглася праз доўгае хаджэнне па кабінетах розных устаноў дазволу на вывучэнне аэрафотаздымкаў археалагічных помнікаў.

У артыкулах зборніка аналізуюцца артэфакты, знойдзеныя ў Маскавічах. Гэта вырабы з жалеза і каляровых металаў, прылады працы і ўпрыгожванні, падвескі-амулеты і нацельныя крыжы. Вывучэнне матэрыяльнага свету нашых продкаў дае даследчыцы магчымасць рабіць высновы пра рэлігію, міфалогію і іншыя чыннікі светаўспрымання тых, хто жыў тут у раннім Сярэднявеччы. Дарэчы, артыкулы Людмілы Уладзіміраўны складаюць немалую частку зборніка. Сярод іншых аўтараў — В.Шадыра, В.Мядзедзева, Э.Зайкоўскі, Л.Калядзінскі...

Пётра ВАСІЛЕЎСкі

26 красавіка — 27 гадоў катастрофе на Чарнобыльскай АЭС

Юля з Чудзян, якіх ужо няма

Гэтай здымку — 27 гадоў. Вясоной 1986-га фотакарэспандэнт Юры Іванов знаходзіўся ў вёсцы Чудзян Чэрыкаўскага раёна. Жыхары яе ўжо ведалі: тут жыць нельга... Радзяцца не мае паху, яе нельга ўбачыць ці памацаць. Таму радзяцца найперш — гэта страх згубіць родную хату, зямлю, што карміла стагоддзямі твой род, неба малой радзімы, дзе кружляе бусел, адказны за тваё шчасце...

Жыхары Чудзян жылі тады менавіта гэтым страхам. Жыццё "да Чарнобыля" засталася ў мінуўшчыне, а ў бліжэйшай будучыні было пакутлівае чаканне адсялення ў чысты ад незаўважнай радзяцці мясціны. Юлія Ганчур патрапіла ў фотааб'ектыў менавіта з гэтым чаканнем у вачах. Маленкае дзіця сярод купкі засяроджаных жанчын. Наўрад ці ўспрымала яна

ўвесь трагізм сітуацыі. Засяроджанасць перадалася ад старэйшых. Вось такой Юля і засталася на гістарычным ужо фотаздымку. Які, дарэчы, стаў сімвалам фотавыстаўкі Юрыя Іванова, што аб'ехала ўвесь свет.

А Чудзян цяпер няма. Як і соцень іншых паселішчаў, што патрапілі пад радзяцыйны бруд, а жыхары іх прыжыліся ў іншых раёнах і іншых абласцях краіны. Дзе цяпер Юля? Мы падлічылі ў рэдакцыі, што ёй цяпер — крыху за трыццаць. Самы ўзрост каб дзяцей выхоўваць, любіць і кахаць, радавацца ад самых розных праяў творчасці.

Дзе ты цяпер, Юля? Адгукніся! Мы спадзяемся, што ў вачах тваіх жыве радасць.

**Яўген РАГІН
Фота Юрыя ІВАНОВА**

Выдавецтва "Беларуская Энцыклапедыя імя Пётруся Броўкі" выпусціла ў свет кнігу "Помнікі літаратуры Беларусі X—XVIII стст.". Кніга знаёміць рускамоўнага чытача з шэдэўрамі старажытнага беларускага пісьменства.

Чатыры эпохі слова

Чатыры раздзелы выдання адпавядаюць навуковай перыядызацыі гісторыі беларускай літаратуры Сярэднявечча, бо ў яе развіцці выразна прасочваюцца чатыры мастацка-эстэтычныя эпохі. Гэта — готыка (X—XV стст.), Рэнэсанс (XVI ст.), барока (XVII ст.) і Асветніцтва (XVIII ст.).

У кнізе прадстаўлены найбольш значныя летапісныя творы, такія як "Аповеды пра Усяслава Чарадзея" і "Пахвала князю Вітаўту", а таксама аповеды пра вялікіх князёў літоўскіх — Міндоўга, Альгерда, Ягайлу, Аляксандра Казіміравіча. Жыццёвая літаратура прадстаўлена "Аповесцю жыцця і смерці Ефрасіні Полацкай".

Акрамя помнікаў агульнадзяржаўнага значэння чытачу прапануюцца хронікі, у якіх адлюстраваны найбольш значныя лакальныя падзеі. Як прыклад — "Баркалабаўская хроніка", створаная напачатку XVI ст. на Магілёўшчыне.

Зразумела, што такое выданне не магло абмінуць творчасць Кірылы Тураўскага, Францыска Скарыны, Стэфана Збаражскага, Сымона Буднага, Васіля Цяпінскага, Льва Сапегі, Сімяона Полацкага...

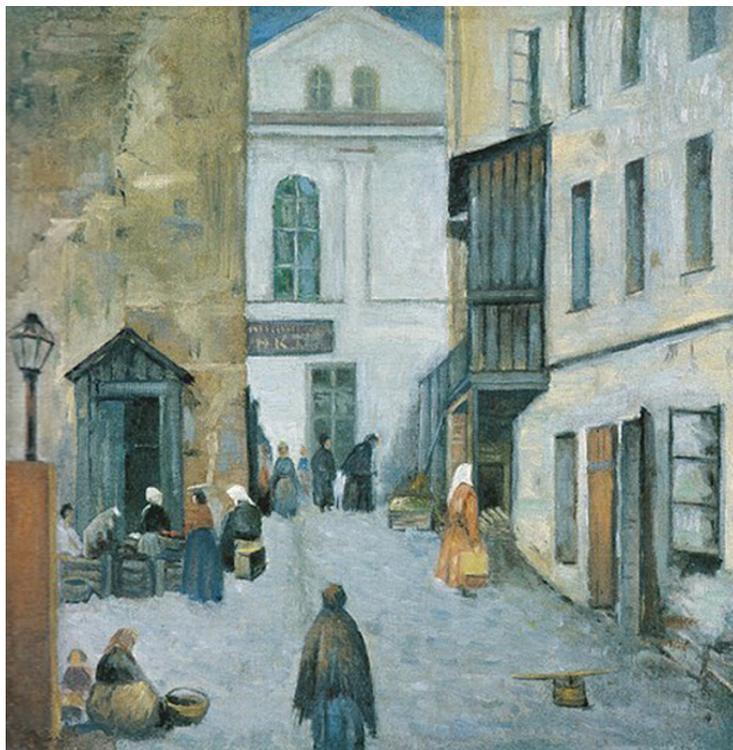
Доктар філалагічных навук, прафесар, вядучы навуковы супрацоўнік Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі Іван Саверчанка з'яўляецца ўкладальнікам кнігі і перакладчыкам усіх літаратурных тэкстаў са старабеларускай мовы на сучасную рускую. Ён расправяў пра тое, з якімі праблемамі давялося сутыкнуцца ў час працы над выданнем. А падштурхнула яго да стварэння такой кнігі праца з замежнымі студэнтамі, якім трэба было распавядаць пра беларускую гісторыю і культуру.

Гэты ж аспект закрануў і намеснік дырэктара ЦДБК па навуковай рабоце Сяргей Гаранін. Ён нагадаў, што падобная кніга ўжо выходзіла на беларускай мове. Але не трэба мець ілюзіі, што яна ахапіла шырокую чытацкую аўдыторыю. На жаль, нават не ўсе навукоўцы-славісты ведаюць беларускую мову, і з гэтым фактам трэба лічыцца. Гаранін выказаў спадзяванне, што кніга будзе з цягам часу перакладзена на англійскую, французскую, кітайскую мовы...

П.В.

(Заканчэнне. Пачатак у №13 — 16.)

...Суправадзальны ліст у ЦК КП(б) Беларусі падпісаў намеснік наркама НКУС (ініцыялы не ведаю) Каруцкі, хаця павінен быў падпісаць такія паперы сам наркам. Але па дакументах я высветліў, што новы наркам — камісар дзяржбяспекі 3-га рангу Барыс Берман яшчэ не паспеў прыступіць да работы ў Беларусі: яго зацвердзіць на пасадзе праз тры дні, 17 сакавіка, амаль адначасова з новым першым сакратаром ЦК КП(б) Васілём Шаранговічам (для даведкі: Берман будзе расстраляны "калегамі" праз два гады; "шпіён" Шаранговіч — праз год).

Ю.Пэн. "Віцебск".

Няма столькі фарбаў і журботных адценняў, у якія я хацеў бы абярнуць сваё апошняе прывітанне Пэну.

Марк Шагал".

Мала хто ведае, але ёсць сведчанні, што ў майстэрні Пэна знаходзіліся на захаванні і творы самога Шагала! Так, у жніўні 1937 года Марк Захаравіч у лісце да маскоўскага мастацкага крытыка і калекцыянера Паўла Этынгера пісаў: "...Шчаслівыя будуць калі-небудзь будучыя Шагалы, калі сталіцай жывапісу, магчыма, стане Масква, а не Парыж. Іх жыццё тады не будзе расколата на дзве часткі. Дарэчы, перадайце, магчыма, для тых, каго гэта цікавіць: у Віцебску памёр мой пастарэлы настаўнік, мастак Пэн; у яго захоўваліся мае некалькі работ (жывапіс, акварэль, малюнкi і шмат іншага, партрэт Пэна маёй работы). Хай возьме музей, ці што, калі захоча". Ды і ў лісце

...Пахаваны Юры Пэн на праваслаўных Старасямёнаўскіх могілках у Віцебску. Мой сябра, віцебскі скульптар Аляксандр Гвоздзікаў, ужо ў наш час тройчы (!) ствараў яму новы надмагільны помнік. Тройчы — бо... кралі. Першы раз — стаяў бронзавы бюст мастака (1992 г.). Яго выпадкова знайшлі, але ён быў напалам расколата сжерай. Другі раз, ужо з алюмінія — таксама скралі. Потым Саша адліў партрэт Пэна з бетону і патаніраваў яго пад бронзу. Хтосьці прыйшоў, працарапаў, паглядзеў, што з бетону, і знік, відаць, моцна расчараваны...

Незадоўга да 70-годдзя з дня смерці Юрыя Масеевіча, 30 снежня 2006 года, у цэнтры Віцебска, на ружовай сцэне так званага "Сіняга дома" з'явіўся барэльеф мастака з ліцьевага каменя (аўтары — А.Гвоздзікаў, І.Казак і А.Бялоў) з надпісам на беларускай мове: "Мастак, педагог Ю.М. Пэн жыў і працаваў з 1897 па 1937 у доме на гэтым месцы". А самае галоўнае, што ў хутка часе ў слаўным горадзе на Дзвіне, на вуліцы Калініна, у двухпавярховым доме № 1 з'явіцца доўгачаканы музей Ю.Пэна.

Да гэтай падзеі шлях быў вельмі доўгім. Яшчэ вясной 1947 г. Дзяржплан БССР падпісаў даручэнне ўпраўленню па справах мастацтва пры Савеце Міністраў БССР увайсці з хадайніцтвам у Саўмін аб аднаўленні дзейнасці музея Ю.Пэна ў Віцебску. Гаворка ішла пра тыя творы Ю.Пэна, якія паступілі з Саратава ў Дзяржаўную карцінную галерэю БССР. Але з розных прычын хутка пытанне пра галерэю ў Віцебску было знята на доўгія гады.

2 ліпеня 1959 г. група мастакоў і педагогаў мастацка-графічнага педвучылішча Віцебска, у іх ліку П.Явіч і В.Дзежыц, звярнуліся да дырэктара Дзяржаўнага мастацкага музея БССР Алены Аладавай з просьбай пасадынічаць аднаўленню галерэі Ю.Пэна ў горадзе на Дзвіне (ліст захоўваецца ў архіве НММ РБ, фонд 2, вопіс 6, справа 33). Не ведаю, як адказала на гэты ліст Алена Васільеўна, але пытанне засталася адкрытым. У тым жа годзе, восенню, тагачасны рэктар Віцебскага педінстытута В.Вінаградаў таксама звярнуўся ў аблвыканкам з лістом аб стварэнні карціннай галерэі Ю.Пэна.

У ліпені 1960 г. у Віцебскім абласным краязнаўчым музеі быў створаны аддзел выяўленчага мастацтва, і толькі тады А.В. Аладава перадала яму спачатку сем пэнаўскіх работ, а праз пяць гадоў — яшчэ адзінаццаць. І — зноў вялікі "перапынак". Давялося чакаць цэлыя тры дзесяцігоддзі, пакуль у пачатку лета 1992-га яшчэ 152 жывапісныя і графічныя творы мастака вярнуліся ў Віцебск.

Сёння ў Віцебскім мастацкім музеі (філіял Аblasнога краязнаўчага музея) знаходзіцца больш за 180 твораў Ю.Пэна, але ў пастаяннай экспазіцыі — толькі каля 40-а. Новы музей прадставіць не толькі арыгінальныя работы жывапісца і графіка, але і апавядзе пра яго жыццё і вялікі ўнёсак творцы ў беларускую выяўленчую культуру ды педагогіку першай трэці ХХ ст. Хачу верыць, што ўжо 5 чэрвеня 2014-га ў гэтым музеі мы адсвяткуем 160-гадовы юбілей Майстра...

Барыс КРЭПАК

ШТО Я ВЕДАЮ ПРА ГІБЕЛЬ ПЭНА?

Па слядах успамінаў унучатай пляменніцы мастака, тэатразнаўцы Ганны Герштэйн

Д.Якерсон. "Партрэт Юрыя Пэна".

Аднак — пытанне: чаму ліст у ЦК зарэгістраваны толькі 31 сакавіка, калі ад Віцебска да Мінска пошта тады ішла не больш за суткі! І яшчэ. Спачатку гэты ліст быў абыякава пазначаны "прыняць да ведама", а праз чатыры дні справа раптам становіцца прадметам абмеркавання аж на бюро ЦК КП(б)Б, а старшыня Саўнаркама рэспублікі Мікалай Галадзед (праз колькі месяцаў таксама загіне) выносіць пытанне пра Пэна на пасяджэнне Саўнаркама. Шаранговіч падпісвае пастанову аб разборы справы на выязной сесіі Вярхоўнага Суда БССР з удзелам дзяржаўнага абвінаваўцы, генеральнага пракурора БССР Глезарава. Суд пачнецца 16 красавіка — і будзе доўжыцца роўна тыдзень. Аснова працэсу — матэрыялы, якія былі вытлумачаны ў спецпавадамленні.

Паўтаруся, што ўсе абвінавачаныя на судзе адмовіліся ад сваіх ранейшых паказанняў. Не ха і Абрам Файнштэйны мовілі, што яны сапраўды былі ў Пэна 28 лютага, каб "даведацца пра здароўе старога, а таксама прапасаць грошай". На кватэры заспелі невядомага мастака, які быццам бы прыехаў з Ленінграда да свайго "любімага настаўніка". Ці не яго бачыў юнак Лёна Шчамялёў? Потым гэтага "невядомага" шукалі ў Ленінградзе, у Інстытуце жывапісу, скульптуры і архітэктуры Усерасійскай Акадэміі мастацтваў, але такі там ніколі не значыўся.

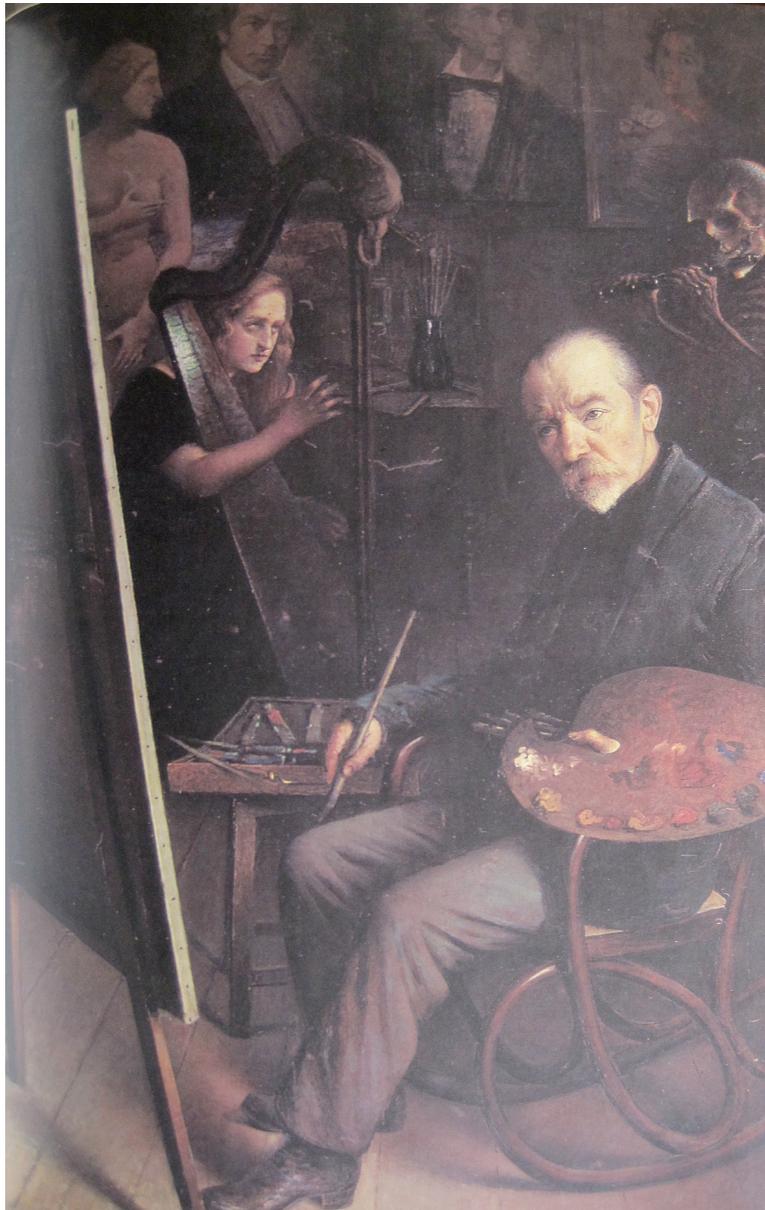
Вынік судовага працэсу: стрыечная сястра Пэна Лея Файнштэйн і ейны сын Абрам атрымалі па дзесяць гадоў, Не ха, пляменніца Пэна, — восем, бацька Абрама Рувім і пляменнік мастака Залман — па тры гады, Шлёма, пляменнік Пэ-

на, — два гады, пляменніца Рыва Саламонік — тры гады ўмоўна. Міхаіл Аліфсон і хтосьці яшчэ былі апраўданы. Праўда, я так і не высветліў, куды знік той самы студэнт Віцебскага мастацкага тэхнікума, дакладней, ужо вучылішча, Якаў Сямёнавіч Бак, які "перарэзаў Пэну горла"? Вось такая атрымалася дзіўная карусель...

Я не магу прапанаваць чытачам сваю асабістую думку наконт таго, хто ўсё ж забіў мастака. Такого меркавання ў мяне няма. Бо акалічнасці жорсткага злачынства і следства да гэтага часу канчаткова не высветлены і застаюцца шмат у чым загадкавымі. Ды, мабыць, і не ўсе архівы НКУС на гэты конт раскрэчаны...

5 красавіка 1937 года ў газеце "Звязда" быў апублікаваны ліст Марка Шагала (для таго часу дзіўная смеласць адказнага рэдактара Дзмітрыя Юркова!) з нагоды смерці Пэна. Вось гэты ліст:

"Не магу супакоіцца і не ведаю, як выказаць глыбокі жаль з выпадку нечаканай жорсткай смерці Ю.М. Пэна. Як я зайздросчу ўсім вам. Вы маглі быць на яго пахаванні, ісці па нашай зямлі за яго труной, і паветра неба, якое я так часта імкнуўся перадаць на сваіх карцінах, атаквала вас. Чаму гэтае паветра не даходзіць да мяне сюды, у беспаветраную прастору? Чаму лёс раздзяліў мяне на дзве часткі — цела тут, душа там? А я цешыў сябе надзеяй яшчэ пабачыцца з Пэнам, быць у сваім горадзе, хадзіць з Пэнам зноў на эцюды, як раней, і зноў пісаць наш ужо адроджаны горад. Зразумела, рэвалюцыя стварыла іншых, невядомых "сваякоў", але я хачу перадаць для Пэна гэтыя некалькі слоў. Гэта любоў да яго працягвалася васьм ужо 30 гадоў з моманту, калі я стаў самім

Ю.Пэн. "Муза і Смерць".

сабой, нягледзячы на розніцу нашых мастацкіх дарог. Ён быў маім першым, хаця і кароткачасовым, настаўнікам. Я быў з яго першых вучняў, і ён ведаў, што, хаця я і жыў у Парыжы ўжо з 1910 года з невялікімі перапынкамі, я ўсё ж душэўна застаўся адданым маёй радзіме, што паказаў, як мог, у сваім мастацтве.

ад 1927 г. да А.Кабішчар-Якерсон Пэн гаворыць: "...Ад Шагала атрымаў ліст — ён таксама раіць ехаць (У Еўропу. — Б.К.) і захапіць з сабой яго творы, якія я ўратаваў ад рук вандалаў".

Але сляды гэтых шагалаўскіх работ засталіся нам невядомымі. І хто іх наогул бачыў — таксама невядома...

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА — АСВЕТНИЦКАЯ ГАЗЕТА
Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ
Рэдакцыйная калегія: Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГІЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Валяцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя: Марына САМОНЧАНКА (адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Яўген РАГІН, Ілья СВІРЫН.

Спецкарэспандэнты: Пётр ВАСІЛЕЎСКІ, Надзея ПЯКАРСКАЯ, Загадчык аддзела фоталістрацыі — Юрый ІВАНОЎ

Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД
Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77.

Пакой 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.
Тэлефоны: (017) 290 22 50, (017) 286 07 97, (017) 334 57 23

Тэлефон/факс: (017) 334 57 41

Рэкламны аддзел: тэл. (017) 334 57 41

www.kimpress.by

E-mail: kultura@tut.by

Аўтарскія рукапісы не рэанімуюцца і не вяртаюцца. Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.

"Культура", 2013. Індэкс 63875, 638752
Наклад 7 645
26.04.2013 у 15.30
Замова 1757
Дзяржаўнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларусь Дом друку". ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць
ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.

Дырэктар — ПРЫКО Алег Васільевіч
Першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна
Намеснік дырэктара па маркетынгу — СІДАРЭНКА Антон Васільевіч

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэл.: (017) 290 22 50 (прыёмная). Бухгалтэрыя: тэл.: (017) 334 57 35

МУЗЕЙ НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:
■ Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.
■ Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст.
■ Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.

■ Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.
■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
Выстаўкі:
■ "Мастацкі Пецярбург: шкло, эмаль, кераміка".

Выстаўка, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння В.Цвіркі, "Подых Сусвету".
■ Выстаўка Г.Сілівончык "Столік на дваіх".

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.

■ Пастаянныя экспазіцыі: "Парадныя залы", "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча", "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

■ Выстаўка адной карціны Адама Шэмеша "Партрэт Людвіка Кандратовіча (Уладзіслава Сыракомлі). 1854" (са збору Літоўскага мастацкага музея).
■ "Аўтапартрэт" Валенція Ваньковіча.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 68.

■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка В.Паўленка "Той абрус, што мама ўзяла".

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦАГА-БІРУЛІ Ў Г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

■ Экспазіцыя "Культура 1-й пал. XIX ст."

МУЗЕЙ НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 327 43 22.

Экспазіцыі:
■ "Старажытная Беларусь".
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".

■ "Водбліскі ваеннай славы".
■ "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пач. XX стст.".
■ "Вайна 1812 г. у гісторыі Мінска".

Выстаўкі:
■ "Беларускі касцюм".

Гісторыя і сучаснасць

■ Выстаўка ДПМ "Фарбы душы".
■ "Скарбы шляхецкіх архіваў".
■ "Скарбы Беларусі".

Дом-музей ІЗ'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

■ Выстаўка "Ульянаў (Ленін): саратнікі і апаненты".

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ "Мір стары — Мір новы" (фотавыстаўка).

■ "Фарфоравая феерыя".
■ "Вялікае мастацтва рукамі маленькіх людзей".

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: (8-01770) 5 51 81, 5 31 96, 2 06 02

■ Экспазіцыя ў нясвіжскай Ратушы "Гарадское самакіраванне Нясвіжа XVIII — I-й паловы XIX стст".

■ "Кніжныя скарбы Нясвіжа".
■ Выстаўка аўтарскіх лялек Алены Ражко (Палацавы ансамбль, Малая выставачная зала).

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыі:
■ "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".

Выстаўкі:
■ Інтэрактыўная гульня "Таямніцы дома Песняра" для ўсіх катэгорыяў наведвальнікаў.

■ Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў маладшага ўзросту.
■ "Новая зямля". Вакол паэмы. Якуб Колас і літаратура".

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 327 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя "Шляхі" з праглядам роліка ў 3D-фармаце.

■ Выстаўка "Усё для бацькаўшчыны — Беларусі" (да 100-годдзя трэцяга пэтычнага зборніка Янкі Купалы "Шляхам жыцця").

■ Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі "Дзядзька Янка, добры дзень!" для дзяцей маладшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.

■ Інтэрактыўная гульня "У пошуках папараць-кветкі" для ўсіх катэгорыяў наведвальнікаў.

калекцыі С.Пуціліна.

■ "Лінія жыцця" (работы мастакоў з творчага аб'яднання "Няміга-17").

■ Выстаўка аднаго экспаната — каменнай рэзанай мініяцюрнай іконкі "Хрыстос Уседзяржыцель" узору майстэрства старажытнарускіх рэзчыкаў па камяні XII — XIII стст.

Экспазіцыі:
■ "Культавыя прадметы" ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).

■ "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.

■ "Чырвоная гасцеўня".
■ "Запаўрачысты прыём".
■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай

"Класікі беларускага мастацтва"

(выставачна-адукацыйны праект). Паўночнае крыло палаца Экспазіцыя:

■ "Свет звяроў Гомельшчыны".
Выстаўкі:
■ Куток жывых экзатычных рэптылій. Зімовы сад Свет субтрапічных раслін і жывёл.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ГОРАДА ГОМЕЛЯ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 32. Тэл.: (8-0232) 74-28-23.

Экспазіцыі:
■ Інтэр'еры гарадскога асабняка к. XIX — пач. XX стст.

■ Прагулі па старым Гомелі.
■ Гісторыя Гомеля ад старажытнасці да пачатку XX ст.

ГРОДЗЕНСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ РЭЛІГІ

г. Гродна, вул. Замкавая, 16. Тэл.: (8-0152) 74 25 13.

Экспазіцыі:
■ "Рэлігія і культура ў Беларусі" (ад старажытных часоў да XXI ст. — архаічныя вераванні, хрысціянскія канфесіі, іслам, іудаізм).

■ "Эпоха. Час. Будынак" (гісторыя палаца, у якім размешчаны музей, сямейныя традыцыі і каштоўнасці XIX — пач. XX стст.).

Выстаўкі:

■ Фотаапараты і фотатэхніка XX ст. (каля 100 адзінак).

ПАСПЯШАЙЦЕСЯ НА ПОШТУ! НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ЧЭРВЕНЬ 2013 г. Падпісныя індэкс: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752.

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.

■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ "Сусвет папяровага аркуша" (арыгамі).

ГОМЕЛЬСКИ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:
■ Фотавыстаўка, прысвечаная памяці архіепіскапа Гомельскага і Жлобінскага.
■ "Антыкварыят. Палацаў страчаная раскоша..." (з прыватнай

калекцыі музея (цокаль паўднёвай галерэі).

■ "Старажытная гісторыя Гомельшчыны" (археалагічная экспазіцыя). Вежа палаца Экспазіцыя: "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

Выстаўкі:
■ "Конны партрэт генерал-фельдмаршала І.Ф. Паскевіча (1874 г.)" (выстаўка адной карціны з калекцыі Д.Асташонка).

■ "Радкі, імёны, лёсы" (выстаўка літаратуры к. XIX — пач. XX стст. з кніжнага збору князёў Паскевічаў).

ТЭАТР

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.

■ 27, 28 — "Метамарфозы" І.Баха (вечары сучаснага балета на малой сцэне).
■ 29, 30 красавіка — "Турандот" Дж.Пучыні.
■ 3 мая — "Рамэа і Джульета" С.Пракоф'ева.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7. Тэл./факс: 227 60 81.

На Малой сцэне Канцэртнай залы "Мінск"
■ 28 красавіка — "Арабская ноч" Р.Шымельпфеніга.

■ 3, 4 мая — "Офіс" І.Лаўзунд. На сцэне Палаца культуры прафсаюзаў
■ 29 красавіка — "Офіс" І.Лаўзунд.
■ 2 мая — "Людзі на балоце" І.Мележа.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКИ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІ"

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл./факс: 334 60 08.

■ 27, 28 — "Шчаслівы муж" Ф.Аляхновіча.
■ 30 красавіка — "Раскіданае гняздо" Я.Купалы.
■ 2 мая — "Ліфт" Ю.Чарняўскай.
■ 3 — "Адамавы жарты" С.Навуменка.

■ 4 — "Адэль" Я.Таганова. Спектаклі для дзяцей:
■ 27 — "Гісторыя двух сабак" Я.Конева.
■ 28 красавіка — "Дамавічкі" Я.Конева.

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

■ 27, 28 — "Містар Ікс" І.Кальмана.
■ 30 красавіка — "Юнона" і "Авоць" А.Рыбнікава.

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
■ 28 красавіка — "Яшчэ раз пра Чырвоны Каптурык" С.Яфрэмава, С.Когана.
■ 4 мая — "Дыптылівы Слонік" Р.Кіплінга.